

2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුවල භාවිත කර ඇති රාජ්‍ය
ආදායම්, මූල්‍ය සහ ආර්ථික උපකල්පනයන් ගැන
පොදු ජනතාව වෙනුවෙන් සිදුකරන ලද
සොයාබැලීමක්

2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුවල භාවිත කර ඇති රාජ්‍ය
 ආදායම්, මූල්‍ය සහ ආර්ථික උපකල්පනයන් ගැන
 පොදු ජනතාව වෙනුවෙන් සිදුකරන ලද
 සොයාබැලීමක්

Verité Research

2020 නොවැම්බර්

මෙම අධ්‍යයනය, Verité Research ආයතනයේ ආර්ථික විද්‍යා කණ්ඩායම විසින් සම්පාදනය කරන ලද්දකි. අනුෂ්‍යන් කපිලන්, දිනුක් ද සිල්වා, ලහිරි ජයසිංහ හා උදාහිරුනි අතපත්තු යන සාමාජිකයන්ගෙන් එම කණ්ඩායම සමන්විත වෙයි. මේ සඳහා අවශ්‍ය වූ සංස්කරණ සහාය ලබා දෙන ලද්දේ දේශාල් ද මැල් හා නිශාන් ද මැල් විසිනි.

මීට පෙරද මෙවැනිම වූ අරමුණක් ඇතිව රජයේ මුදල් පිළිබඳ කාරක සභාවේ අයවැය වාර්තා සම්පාදනය කිරීමේ ක්‍රියාවලියට Verité Research ආයතනය දායක වී ඇත. එකම විශේලේෂණ ක්‍රමය අනුගමනය කිරීමේ අරමුණින් අපි හැකි තාක් දුරට එම අවස්ථාවන්හිදී විශේලේෂණය සඳහා භාවිතා කළ ව්‍යුහයම මෙහිදී ද භාවිතා කර ඇත්තෙමු.

©2020 Verité Research Pvt Ltd සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.

ආසියානු කලාපයේ සමාජ සංවර්ධනය උදෙසා වැදගත් කතිකාවන් හා අධ්‍යාපනය ප්‍රවර්ධනය කරන අතරම, එම කලාපයේ සාකච්ඡා සම්මුති හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය වෙනුවෙන් වැදගත් තොරතුරු හා විශ්ලේෂණ සැපයීමෙහි නියමුවා බවට පත් වීම Verité Research ආයතනයේ ඉලක්කය වෙයි. ආර්ථික විද්‍යාව, සමාජ විද්‍යාව, දේශපාලන විද්‍යාව, නීතිය හා මාධ්‍ය යන ක්ෂේත්‍රයන්හි පර්යේෂණ හා කතිකාවන් වෙනුවෙන් එම ආයතනය සක්‍රීය දායකත්වය දක්වන අතරම දත්ත එක්රැස් කිරීම, තොරතුරු සත්‍යාපනය, උපායමාර්ගික සංවර්ධනය හා තීන්දු විශ්ලේෂණය ආශ්‍රිත සේවාවන් ලබා දීමෙහිද නිරතව සිටියි.

නිර්දේශිත උපුටන ක්‍රමය: Verité Research (2020). 2021 අයවැය පිළිබඳ වාර්තාව: අයවැය ඇස්තමේන්තුවල භාවිත කර ඇති රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය සහ ආර්ථික උපකල්පනයන් ගැන පොදු ජනතාව වෙනුවෙන් සිදුකරන ලද සොයාබැලීමක්. Verité Research.

ප්‍රමුඛ පද: රාජ්‍ය මූල්‍ය, 2021 අයවැය, ශ්‍රී ලංකාව, ඇස්තමේන්තු, ණය, ආදායම, පොලිය, තොරතුරු පිළිබඳ ප්‍රමිතීන්.

තවත් තොරතුරු හා විශ්ලේෂණ මෙම වෙබ් අඩවියෙන් ලබාගත හැක: <http://publicfinance.lk/>

ඔබේ අදහස් විද්‍යුත් තැපැල් මගින් එවන්න: publications@veriteresearch.org

අන්තර්ගතය

1 කොටස: වාර්තාව හැඳින්වීම.....	5
1.1. පසුබිම	5
1.2. සීමාවන් සහ අභියෝග	5
1.3. පිවිසුම	6
2 කොටස: තොරතුරු ආශ්‍රිත ප්‍රමිතීන් හා නිසි සැලකිල්ල.....	8
2.1. විවිධ වර්ගීකරණයන් හා ආකෘතීන් තුළ පවතින සංඛ්‍යාවල නිරාකරණය කළ නොහැකි වෙනස්කම්.....	8
2.1.1. විවිධ වාර්තාවල සඳහන් සංඛ්‍යා අතර වෙනස්කම්	8
2.1.2. එකම වාර්තාව තුළ පවතින සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම්	10
2.2. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත උල්ලංඝනය කිරීම.....	11
3 කොටස: අයවැය ඇස්තමේන්තු විශ්ලේෂණය	14
3.1. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු	14
3.1.1. රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයෙන් වන බලපෑම අනාවරණය කර නොමැති හෝ අපැහැදිලි අවස්ථා	14
3.1.2. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු සහිත සෘණාත්මක රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග	15
3.1.3. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු සහිත ධනාත්මක රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග	19
3.2. ප්‍රායෝගික නොවන උපකල්පන.....	20
3.2.1. මුර්ත ද.දේ.නි. වර්ධනය	20
3.2.2. උද්ධමනය.....	20
3.3. ඇස්තමේන්තු නොගැලපීම	21
3.3.1. ආදායම් ඇස්තමේන්තු.....	21
3.3.2: පොලී ගෙවීම්.....	35
3.4. සාක්ෂාත් කරගත නොහැකි මධ්‍යම රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුව.....	37

1 කොටස: වාර්තාව හැඳින්වීම

1.1. පසුබිම

2020 නොවැම්බර් මස 17 වන දින පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරන ලද 2021 අයවැය මගින්, බදු අයකිරීම හරහා රාජ්‍ය අරමුදල් එක්රැස් කරගැනීම සහ එම වසර තුළදී එකී අරමුදල් වියදම් කිරීම පිළිබඳ රජයේ යෝජනා දැක්වේ. විධායකය විසින් සිදු කෙරෙන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය කිරීමට අදාළ ප්‍රධාන අංගයන් එම යෝජනා තුළ අඩංගු වේ. මේ නිසා, එවන් යෝජනා සකස් කිරීමේදී උපයෝගී කරගන්නා ලද උපකල්පන හා ඇස්තමේන්තු අපක්ෂපාතීව මෙන්ම දත්ත මත පදනම්ව දැඩි සේ විශ්ලේෂණයට ලක් කිරීම මහජනතාවගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස වේ.

මෙය වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනය විසින් සම්පාදනය කරන ලද ප්‍රසිද්ධ වාර්තාවක් වන අතර, රජයේ මුදල් පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු කාරක සභාව විසින් සම්පාදනය කෙරෙන වාර්තාව සඳහා අදාළ වන අරමුණු මෙම වාර්තාව සඳහාද පාදක කර ගෙන තිබේ. අයවැය පිළියෙළ කිරීමේදී යොදාගනු ලැබ ඇති රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය හා ආර්ථික උපකල්පනයන් පිළිබඳ ඇගයීමක් හා විශ්ලේෂණයක් එමගින් සැපයේ. පාර්ලිමේන්තුව හා රජයේ මුදල් පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු කාරක සභාව ද (ර.මු.කා.ස.) ඇතුළුව පුළුල් පාඨක පිරිසක් දැනුවත් කිරීම මෙම වාර්තාවෙන් අපේක්ෂිත කාර්යභාරය වේ. මෙහි අන්තර්ගතය හේතුවෙන් මහජනතාව අතරත් පාර්ලිමේන්තුව තුළත් ගොඩ නැගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්ෂික අයවැය පිළිබඳ සංවාදය තොරතුරු පදනම්ව සිදු කිරීම වැඩි වශයෙන් දක්නට ලැබෙනු ඇතැයි වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනය ආපේක්ෂා කරයි.

මෙම ඇගයීම මූලාශ්‍ර තුනක් පාදක කරගෙන සිදු කරන ලද්දකි. එනම්: (1) 2020 නොවැම්බර් මස 17 වන දින පාර්ලිමේන්තුව හමුවේ කළ 2021 අයවැය කතාවේදී ඉදිරිපත් කළ සංඛ්‍යාවන්; (2) 2020 නොවැම්බර් 17 දින 2021 වර්ෂය සඳහා පාර්ලිමේන්තුවට ලබා දුන් දළ අයවැය ඇස්තමේන්තු; (3) මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් රජයේ මුදල් පිළිබඳ කාරක සභාව (ර.මු.කා.ස.) වෙත ලබා දෙන ලද යාවත්කාලීන කරන ලද ඇස්තමේන්තු.

මෙම විශ්ලේෂණය මගින් සාර්ව ආර්ථික රාමුව (ණය කළමනාකරණය, උද්ධමනය, පොලී අනුපාත, විනිමය අනුපාත, රාජ්‍ය ආදායම් හිඟයන් හා දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය) සහ රජයේ ආර්ථික උපකල්පන ප්‍රකාශ කර ඇති විට එකී උපකල්පන ද සලකා බලනු ලැබේ. මෙම ඇගයුමේ සඳහන් සංඛ්‍යාවන් සියල්ලම වර්තමාන වටිනාකමින් දක්වා ඇත.

මහජනතාව සහ පාර්ලිමේන්තුව හා විධායකයද ඇතුළත් අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් දැනුවත් කිරීමට අමතරව මෙම වාර්තාව වෙනත් කරුණු දෙකක් ඉටු කරගැනීමට ද දායකත්වය සපයයි. අදාළ තොරතුරු වඩා පහසුවෙන් ලබා ගත හැකි මගක් හඳුන්වාදීම ඉන් පළමුවැන්නයි. අයවැය ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමට යොදා ගැනෙන ක්‍රියාවලිය වඩා වෘත්තීමය අයුරින් සිදු කිරීම දෙවැනි කරුණයි. මැදි කාලීනව, එමගින් වඩා සාර්ථක ලෙස අයවැය සම්පාදනය කෙරෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර ඒ තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය පිළිබඳව ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග වඩාත් ගුණාත්මක ප්‍රතිඵල ලබා දෙනු ඇතැයි ද අපේක්ෂා කෙරේ.

1.2. සීමාවන් සහ අභියෝග

මෙම විශ්ලේෂණය අභියෝගාත්මක කාල රාමුවක් ඇතුළත සිදු කරන ලදී. එනම්, පාර්ලිමේන්තු අයවැය විවාද අවසන් වීමට පෙර ඇගයීම සම්පූර්ණ කිරීමේ අරමුණින්, අයවැය කතාව පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව මේ දක්වා කාලය තුළ සිදු කරන ලද්දකි. විවිධ මූලාශ්‍ර විවිධ ගිණුම්කරණ ආකෘති භාවිතා කර තිබීමත් විවිධ මූලාශ්‍රවලින් ඉදිරිපත්ව තිබූ දත්ත අතර සැලකිය යුතු මට්ටමේ වෙනස්කම් දක්නට ලැබීමත් හේතුවෙන් මෙම විශ්ලේෂණය තව දුරටත් අභියෝගාත්මක විය.

1.3. පිවිසුම

වාර්ෂික අයවැය විවාදය සහ අයවැය සම්මත කිරීම රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ ප්‍රමුඛ ක්‍රියාවලියකි. රජය පාර්ශ්වයෙන් ගත් කල එය, සංවර්ධනය කරා රට මෙහෙයවීමේදී අනුගමනය කිරීමට සැලසුම් කරන නව ප්‍රතිපත්ති හා ක්‍රියාමාර්ග ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා ලැබෙන්නා වූ අතිශයින්ම වැදගත් වන අවස්ථාවක් ලෙසද සැලකිය හැක. කෙසේ වෙතත්, එවන් සෑම සැලසුමක්ම පාහේ රාජ්‍ය මූල්‍යය මත බලපෑමක් ඇති කරයි. මේ නිසා, අවසානයේදී සම්මත කරගනු ලැබෙන අයවැයක දක්වා ඇති දැරීමට තීරණාත්මක ලෙස වැදගත් වේ. මැනවින් ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් යටතේ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය හා එහි ප්‍රතිඵල සම්බන්ධයෙන් මහජන සහභාගිත්වයක් දැඩි ලෙස පැවතිය යුතු වේ.

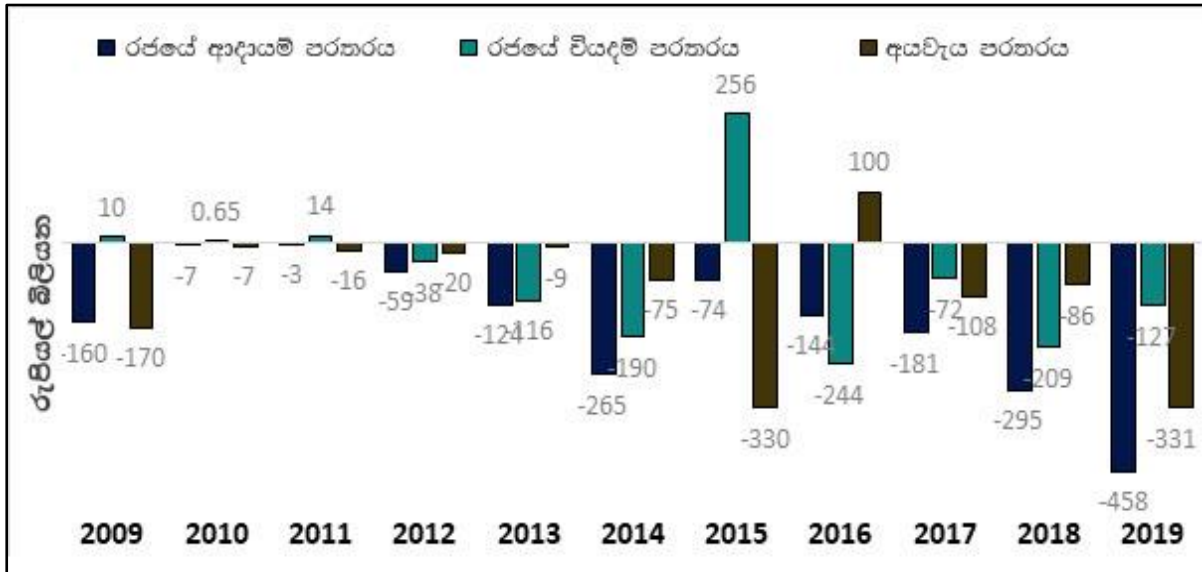
මේ නිසා, අයවැය අවබෝධ කරගෙන ඒ සම්බන්ධයෙන් මැදිහත් වීමට මහජනතාවට ඇති හැකියාව අයවැය යෝජනා ආශ්‍රිත තොරතුරු, ඇස්තමේන්තු හා උපකල්පිතයන්හි ගුණාත්මකභාවය මත පිහිටන බව නැවත නැවත අවධාරණය කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. ගත වූ වසරවල අනුමත වූ අයවැය යෝජනා බොහොමයක් ගොඩනැගීමට පාදක වූ ඇස්තමේන්තු හා කල්පිතයන් දෝෂසහගත බව පසුව හෙළිදරවු වීම හේතුවෙන් එකී අයවැය යෝජනා පසෙක ලීමට හෝ සැලකිය යුතු අයුරින් වෙනස් කිරීමට හෝ සිදුව තිබේ. එවැනි නිවැරදි කිරීම්වලට යොමු වීම වියදම් අධික කටයුත්තක් මෙන්ම එවැනි දෑ මූලික වශයෙන්ම රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණයේ අසමත්කම්ද වේ. මීට පිළියමක් ලෙස කරුණු දෙකක් ඔස්සේ මෙම අසමත්කම් අවම කරගැනීමට හැකි වනු ඇත. එනම්, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ජනතාව තුළින්ම දැඩි ඉල්ලුමක් ඉදිරිපත් වීම සහ අයවැය ක්‍රියාවලිය අතරතුර දී පාර්ලිමේන්තුව තුළ අයවැය දැඩි විවාදයට ලක් කිරීම යි. කෙසේ වෙතත්, එවැනි මහජන ඉල්ලීමක් මතු වීමට මෙන්ම පාර්ලිමේන්තුව තුළ අයවැය වඩා තර්කානුකූලව හා දැඩිව විවාදයට ලක් කිරීමට ඇති විශාලතම බාධකය මහජනතාව හා පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් හට ලබාගත හැකිව ඇති තොරතුරු හා විශ්ලේෂණයන්ගේ හිඟකම විය හැක.

මෙම වාර්තාව වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනය විසින් සම්පාදනය කරන ලද්දක් වන අතර මෙය PublicFinance.lk ශ්‍රී ලාංකේය අන්තර්ජාල අවකාශයෙහි පළ කෙරෙනු ඇත. ඒ ඔස්සේ 2021 අයවැය සඳහා පාදක වී ඇති රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය හා ආර්ථික උපකල්පනයන්හි සහ අයවැයේ ඇතුළත් ආදායම් හා වියදම් ඇස්තමේන්තුවල විශ්වසනීයත්වය හා නිරවද්‍යතාව වටහා ගැනීම සඳහා මෙන්ම එම ඇස්තමේන්තු ප්‍රමාණවත් ලෙස ඉදිරිපත් කර ඇතිද යන්න වටහා ගැනීම සඳහා PublicFinance.lk වෙබ් අඩවිය මහජනතාව හා අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් හට උපකාරී වනු ඇත. එසේ කිරීමේදී, වැඩිදියුණු කිරීම් සිදු කළ යුතු ක්ෂේත්‍ර හඳුනා ගැනීමට සහ අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කිරීම සඳහා විධායකය සම්බන්ධ කරවා ගැනීමටද මෙම ඇගයීම පාර්ලිමේන්තුවද ඇතුළත්ව එකී පාර්ශ්වකරුවන් හට අවකාශ සලසයි.

දුර්වල ඇස්තමේන්තු ඉදිරිපත් කිරීම ස්ථාපිත රටාවකි

අතීතයේදී ආණ්ඩුවේ ආදායම කැපී පෙනෙන අයුරින් මෙන්ම නිරන්තරයෙන්ම අධි ඇස්තමේන්තු කෙරී ඇත. ඇස්තමේන්තුගත ආදායම හා සැබෑ ආදායම අතර ඉහළ අපගමනයක් පැවතීමේ මෙම ප්‍රවණතාව කාලයත් සමඟ ඉහළ යමින් පවතින්නකි. 2019 දී මෙතෙක් පැවැති ඉහළම අපගමනය දක්නට ලැබුණු අතර එය රුපියල් බිලියන 485 ක් විය.

ප්‍රදර්ශිතය 01: ආදායම්, වියදම් හා අයවැය ශේෂයේ ඇස්තමේන්තු පරතරය

රාජ්‍ය ආදායම සාවද්‍ය ලෙස ගණනය කිරීම හේතුවෙන් ආර්ථිකය වෙත බරපතල බලපෑම් එල්ල වේ. අයවැය හරහා රජය පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරියේ ප්‍රකාශ කළ වියදම් යෝජනා කරන්නට බැඳී සිටී. අයවැය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් ආදායමක් නොමැති වීම හේතුවෙන් ආණ්ඩුව හට මෙම වියදම් කපා හැරීමට හෝ වියදම් සඳහා අරමුදල් සම්පාදනය වෙනුවෙන් වැඩි වශයෙන් ණය ගැනීමට හෝ සිදු විය හැක. ගත වූ වසර කිහිපය සඳහා වන ආදායම් සහ වියදම්වලට අදාළ සංඛ්‍යාවන්ගෙන් මෙය ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ.

1 වගුව - සැබෑ ලෙස ලැබුණු සහ ඇස්තමේන්තුගත ආදායම් කාණ්ඩ අතර පරතරය සහ ර.මු.කා.ස. නිර්දේශ (ශ්‍රී ලං. රු. බිලියන)

ආදායම් අයිතමය	2018	2019
ආදායම් බදු	- 60	43
එකතු කළ අගය මත බද්ද :වැට්*	- 88	- 85
නිෂ්පාදන/සුරා බදු	- 51	- 194
ආනයන නිරුබදු	- 78	- 42
වෙනත් බදු	- 45	- 65
බදු නොවන ආදායම්	24	- 111

මූලාශ්‍රය: 2018 හා 2013 අයවැය පිළිබඳ රජයේ මුදල් පිළිබඳ කාරක සභාවේ වාර්තා, මුදල් අමාත්‍යාංශයේ වාර්ෂික වාර්තා.

ආදායම අධි ඇස්තමේන්තුගත කිරීමට අමතරව, පොලී ගෙවීම් අව ඇස්තමේන්තුගත කිරීමද, අයවැය ඇස්තමේන්තු වල ගැටළු සහගත රටාවක් වී තිබේ. ගත වූ වසර පහ තුළ පොලී ගෙවීම් ඇස්තමේන්තුව එහි සැබෑ වටිනාකම සමග සැසඳීමේදී පරතරය නොහොත් හිඟය 10% කි. 2019 හැරුණු විට අන් සෑම වසරකදීම පොලී ගෙවීම් නොකඩවාම අව ඇස්තමේන්තුගත කර තිබේ. පොලී ගෙවීම් අව ඇස්තමේන්තුගත කිරීම හේතු කොට ගෙන සැබෑ ගෙවීම් ඊට වඩා ඉහළ වන විට ආණ්ඩුවට එකී හිඟය පියවීම උදෙසා වෙනත් වියදම් අවශ්‍යතා සඳහා වෙන්කර ඇති ප්‍රතිපාදන යොදා ගැනීමට සිදු වේ.

2 කොටස: තොරතුරු ආශ්‍රිත ප්‍රමිතීන් හා නිසි සැලකිල්ල

තොරතුරු ආශ්‍රිත ප්‍රමිතීන් හා නිසි සැලකිල්ල: ලබා දී ඇති දත්ත අභ්‍යන්තර වශයෙන් එකිනෙකට ගැලපෙන්නේද යන්න සහ/හෝ ඇස්තමේන්තු සැකසීමේදී එය වෘත්තීමය අයුරින් සිදු වූවක්ද යන්න හා එම ක්‍රියාවලියේ නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳව පවතින බරපතල ප්‍රශ්නාර්ථයන් මින් අදහස් කෙරේ.

තව එක් ප්‍රශ්නාර්ථයක් පිළිබඳව මෙම කොටසින් කෙටියෙන් දැක්වේ: එනම්, තොරතුරු ලබා දීමේදී නිසි ප්‍රමිතීන් හා නිසි සැලකිල්ලක් නොමැතිකමයි. ගැටලු දෙවර්ගයක් ඇසුරින් මෙය අවධාරණය කෙරේ. (1) විවිධ වර්ගීකරණයන් හා ආකෘතීන් අතර පවතින නිරාකරණය කළ නොහැකි වෙනස්කම්; සහ (2) රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත උල්ලංඝනය කිරීම.

2.1. විවිධ වර්ගීකරණයන් හා ආකෘතීන් තුළ පවතින සංඛ්‍යාවල නිරාකරණය කළ නොහැකි වෙනස්කම්

අයවැය තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීමේදී යොදා ගන්නා වර්ගීකරණයන් හා ආකෘතීන් කිහිපයක්ම ඇත. කෙසේ වෙතත්, විවිධ ආකෘතීන් තුළ ඉදිරිපත් කර ඇති තොරතුරු සැසඳීමට ලක් කළ හැකි මගක් මහජනතාව වෙත ලබා දී නොමැත.

අයවැය කතාව සිදු කරන දිනයේදී (1) අයවැය කතාව, (2) අයවැය ඇස්තමේන්තු, සහ (3) රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, එකී වාර්තාවල ලබා දී ඇති සංඛ්‍යා සම්බන්ධව ගැටලු කිහිපයක්ම තිබේ: (1) විවිධ වාර්තාවන්හි ඇති සංඛ්‍යාවන් අතර පරස්පරතා ඇත, (2) එකම වාර්තාව තුළ වුවද සඳහන් සංඛ්‍යාවන් අතර පරස්පරතා ඇත. මේ නිසා, ජනතාවට වඩාත් නිවැරදි ඇස්තමේන්තුව හඳුනාගැනීමට හෝ විවිධ වාර්තාවන්හි සඳහන් සංඛ්‍යා සැසඳීමට ලක් කිරීමට නොහැකි වන අවස්ථා මතු වීමට එමගින් මගපෑදේ.

2.1.1. විවිධ වාර්තාවල සඳහන් සංඛ්‍යා අතර වෙනස්කම්

අයවැය කතාව හා අයවැය ඇස්තමේන්තු තුළ ලබා දී ඇති සංඛ්‍යාවන් මගින් එකිනෙකට වෙනස් ආදායම් හා වියදම් වටිනාකම් වාර්තා වෙයි. මෙයට බලපාන එක් හේතුවක් විය හැක්කේ අයවැය ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙන් අනතුරුව නව යෝජනා අයවැය තුළට ඇතුළත් කිරීමයි. අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට සමාන ලෙස යෝජනා සවිස්තරාත්මකව වෙන් වෙන් වශයෙන් බෙදා දැක්වීම තුළින් මෙම ගැටලුව අවම කරගත හැකි වේ. එම වාර්තාවල ඇස්තමේන්තු විවිධ වර්ගීකරණයන් යටතේ දක්වා තිබීම ඊට බලපාන තවත් හේතුවක් විය හැක. වාර්තාකරණ ආකෘතීන්හි ඇති වෙනස්කම් හේතුවෙන් එම ගැටලුව නිර්මාණය විය හැක. කෙසේ වෙතත්, වාර්තා කිරීම සඳහා යොදා ගන්නා පවතින ආකෘතීන් තුළ වුවද වඩා හොඳ අර්ථකථනයන් ඇතිකර ගැනීමට මග පාදන පරිදි පරස්පරතා පිළිබඳව විස්තර කෙරෙන තොරතුරු ලබා දීමට කැපවීම තුළින් එම ගැටලුව සමනය කරගත හැකි වේ.

2021 අයවැය කතාව සහ අයවැය ඇස්තමේන්තු අතර ඇති කැපී පෙනෙන වෙනස්කම් පහත වගුව මගින් පෙන්වුම් කෙරෙන එම වෙනස්කම් වලට හේතු පිළිබඳ විස්තරාත්මක තොරතුරු අදාළ වාර්තාවල සඳහන් කර නොමැත.

2.1. වගුව: අයවැය කතාවේ සංඛ්‍යා සහ අයවැය ඇස්තමේන්තුවේ සංඛ්‍යා අතර පරස්පරය

ආදායම් ඇස්තමේන්තු වර්ගීකරණය, 2021 අයවැය, ශ්‍රී ලං. රු. බිලියනවලින්

අයවැය කතාව - ඇමුණුම		අයවැය ඇස්තමේන්තු		වෙනස
ආදායම යටතේ අඩංගු කරුණු	අගය	ආදායම යටතේ අඩංගු කරුණු	අගය	
සමස්ථ ආදායම සහ ප්‍රතිපාදන	2,029	සමස්ථ ආදායම සහ ප්‍රතිපාදන	1,987	(42)

බදු ආදායම	1,724	බදු ආදායම	1,650	(74)
ඊට අදාළව බාහිර වෙළෙඳාම් මත බදු	530	ඊට අදාළව ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම් මත බදු	497	(33)
ඊට අදාළව භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	823	ඊට අදාළව දේශීය භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	778	(32)
		ඊට අදාළව බලපත්‍ර බදු හා වෙනත්	13	
ඊට අදාළව ආදායම් බදු	371	ඊට අදාළව ආදායම හා ලාභ මත බදු	362	(9)
බදු නොවන ආදායම	227	බදු නොවන ආදායම	259	32
පළාත් සභා බදු බෙදා ගැනීම සහ විමධ්‍යගත ආදායම	68	පළාත් සභා ආදායම	68	සාමාධ්‍ය කළ හැක
ප්‍රතිපාදන	10	විදේශ ප්‍රතිපාදන	10	සාමාධ්‍ය කළ හැක

මූලාශ්‍රය: 2021 අයවැය කතාව; 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු

වියදම් ඇස්තමේන්තු වර්ගීකරණය, 2021 අයවැය, අගය ශ්‍රී ලං. රු. බිලියනවලින්

අයවැය කතාව - ඇමුණුම		අයවැය ඇස්තමේන්තු		සංසන්දනාත්මක හැකියාව
වියදම යටතේ අඩංගු කරුණු	අගය	වියදම යටතේ අඩංගු කරුණු	අගය	
මුළු වියදම	3,594	මුළු වියදම	3,649	+55
පුනරාවර්තන වියදම්	2,534	පුනරාවර්තන වියදම්	2,690	156
ඊට අදාළ වැටුප් හා වේතන	905	ඊට අදාළ වැටුප් හා වේතන	635	(270)
ඊට අදාළව භාණ්ඩ හා සේවා	188	ඊට අදාළව භාණ්ඩ හා සේවා*	244	56
ඊට අදාළව පොලිය	860	ඊට අදාළව පොලිය	977	+117
ඊට අදාළව පැවරුම්	581	ඊට අදාළව පැවරුම්	835	+254
ප්‍රාග්ධන වියදම	1,070	ප්‍රාග්ධන වියදම	959	(111)

*භාණ්ඩ හා සේවා වියදම යනු පුද්ගලික වේතන, සහනාධාර හා පැවරුම් සහ පොලි ගෙවීම් හැර අනෙකුත් පුනරාවර්තන වියදම් සියල්ල ලෙස සලකනු ලැබේ.

මූලාශ්‍රය: 2021 අයවැය කතාව; 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු

2.1.2 වගුව: වෙනත් වාර්තාවල භාවිතා වන සාර්ව ආර්ථික උපකල්පන - විවිධ මූලාශ්‍ර ලේඛනවල සාර්ව ආර්ථික උපකල්පන

	2020 රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව	2021 දළ අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2021 අයවැය කතාව
මුද්‍රිත ද.දේ.නි.වර්ධන අනුපාතය (ස්ථාවර මිල අනුව ගණනය කරන ලද)	5%	5%	5.50%
සමස්ථ අයවැය ශේෂය (ද.දේ.නි. හි % ලෙස)	-8.80%	දත්ත නොමැත	-8.90%
මූලික අයවැය ශේෂය (ද.දේ.නි. හි % ලෙස)	-3.90%	දත්ත නොමැත	-4.00%

සටහන: ඉහත සඳහන් ලේඛන සියල්ලම පාර්ලිමේන්තුවට අයවැය කතාව ඉදිරිපත් කළ දින නිකුත් කරන ලදී (2020 නොවැ. 17)

මූලාශ්‍රය: 2021 අයවැය කතාව; 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු; 2020 රාජ්‍ය අයවැය කළමනාකරණ වාර්තාව

නිර්දේශයන්

- මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් අයවැය කතාවේ ආදායම් හා වියදම් වර්ගීකරණයක් පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක තොරතුරු ලබා දීම.
- අයවැය කතාව සහ අයවැය ඇස්තමේන්තු අතර පවතින සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම් පිළිබඳ අංගසම්පූර්ණ සමාධානයක්/පැහැදිලි කිරීමක් මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් සැපයිය යුතුය. ඉහත සඳහන් කර ඇති විෂමතා සියල්ලම මෙන්ම පවතින අනෙකුත් සෑම විෂමතාවක්ම ඊට ඇතුළත් විය යුතුය.

2.1.2. එකම වාර්තාව තුළ පවතින සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම්

විවිධ වාර්තා අතර නිරාකරණය කළ නොහැකි සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම් පැවතීම ගැටළුකාරී වුවද එකම වාර්තාව තුළ ද නිරාකරණය කළ නොහැකි සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම් පැවතීම වඩාත් ප්‍රශ්නකාරී තත්ත්වයකි. එමගින් වෘත්තිමයභාවය සහ අයවැය පිළියෙළ කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රශ්නාර්ථ මතු කෙරෙයි.

3.1.1: 2021 අයවැය කතාවේ ස්ථාන දෙකක ඇති සංඛ්‍යාත්මක වෙනස්කම්

අයිතමය	අයවැය කතාව - පි. 44	අයවැය කතාව ඇමුණුම - පි. 46
රාජ්‍ය ආදායම	1,961	2,029
රාජ්‍ය වියදම	3,525	3,594

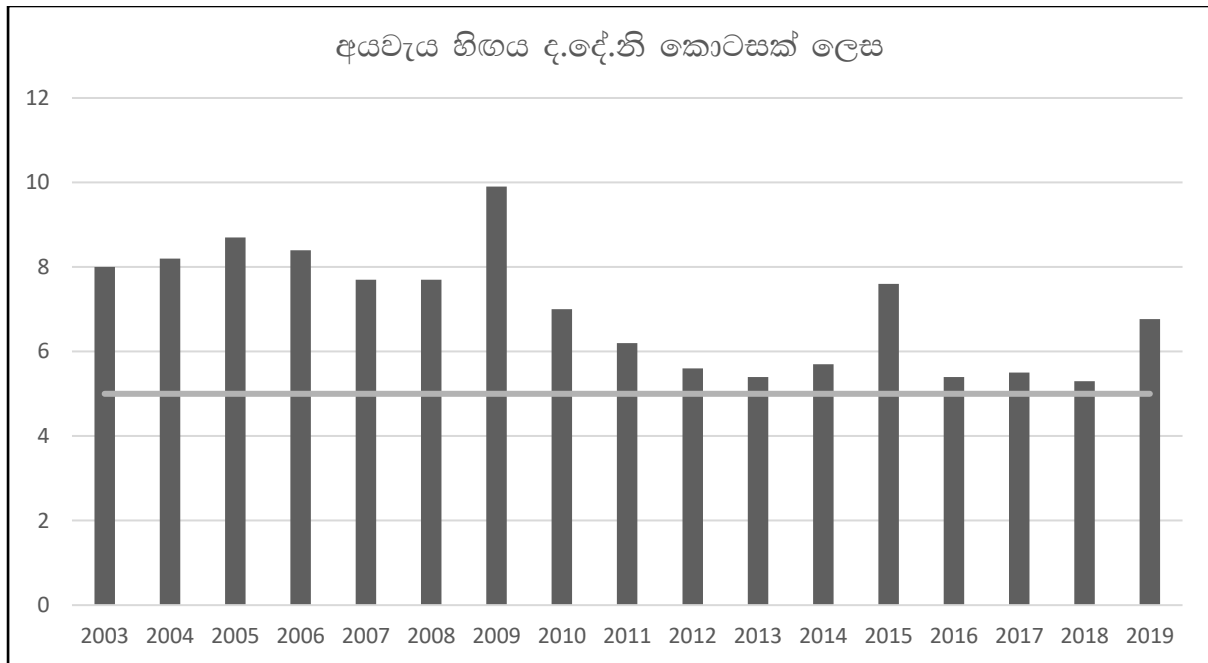
මූලාශ්‍රය: 2021 අයවැය කතාව

2.2. රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත උල්ලංඝනය කිරීම

2003 අංක 3 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත යනු, වගකීමසහගත රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ මූලධර්ම ව්‍යවස්ථාදායකය තුළ ආරක්ෂා කෙරෙන බව සහතික කරනු පිණිස බලාත්මක කර ඇති නෛතික විධිවිධානයකි. මහජනතාවට රටේ රාජ්‍ය ආදායම් ප්‍රතිපත්තිය හා එහි කාර්යසාධනය සක්‍රීයව විමර්ශනය කිරීමට, සියුම් ලෙස පිරික්සා බැලීමට හා සෝදිසි කර බැලීමට ඉඩකඩ සලසන විධිවිධානද මෙම පනත මගින් ලබා දේ.

2003 දී බලාත්මක කරන ලද මුල් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත මගින් 2006 සිට ඉදිරියට අයවැය හිඟය ද.දේ.නි. යෙන් 5% නොඉක්මවන ලෙසට සීමා පනවන ලදී. එහෙත්, දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස අයවැය හිඟය දිගින් දිගටම එකී ස්ථාපිත අවම සීමාවට ඉහළින් පැවති අතර 2021 වසර සඳහා යෝජිත අයවැය හිඟයද ඊට ඇතුළත්ය.

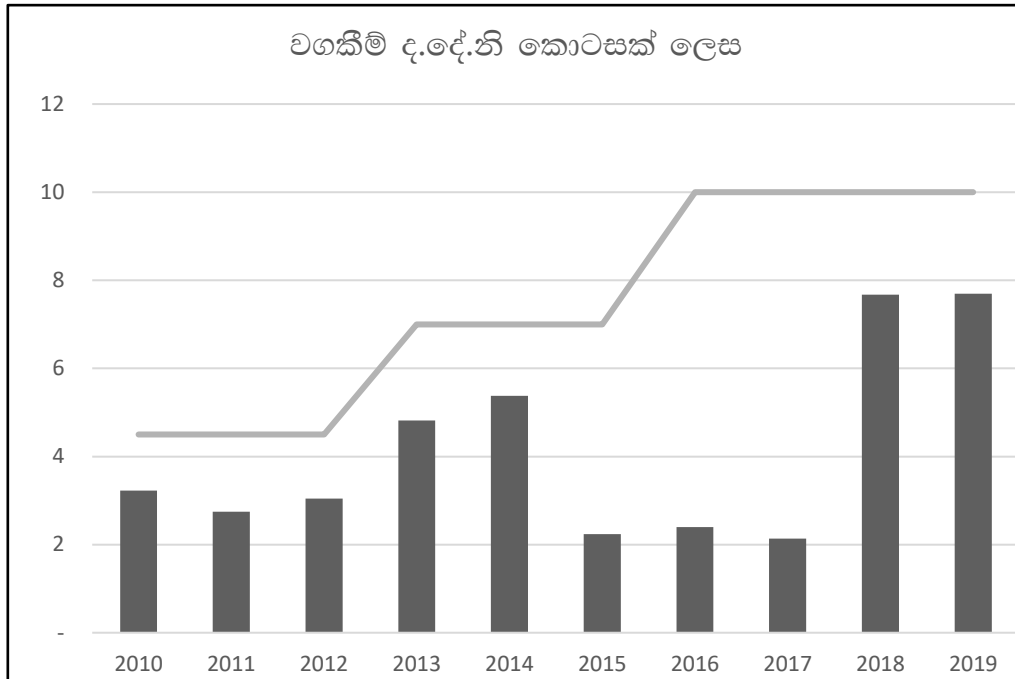
02 ප්‍රදර්ශිතය: ගත වූ වසරවල අයවැය හිඟය

මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තා, 2003 අංක 03 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත, 2013 අංක 15 දරන හා 2016 අංක 13 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) (සංශෝධන) පනත

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ පනත මගින් අසම්භාව්‍ය වගකීම් සම්බන්ධයෙන්ද සීමාවන් පිහිටුවනු ලැබේ ස්වෛරීත්ව ඇප සම්බන්ධයෙන් ණය නොගෙවීමක් සිදු වී ඇති විට දී රජය හිඟව ඇති එම සම්පූර්ණ මුදල ගෙවිය යුතු ය. සාමාන්‍යයෙන් ස්වෛරීත්ව ඇප ලබා දෙනුයේ රජය සතු ව්‍යාපාර වෙත ය. ස්වෛරීත්ව ඇප උපරිම වශයෙන් දළ දේශීය නිෂ්පාදනයෙන් 4.5% ක කොටසක් විය හැක යනුවෙන් සීමාවක් 2003 දී මුල් රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත මගින් පිහිටුවන ලදී. එම පනතෙහි නියම කර ඇති එකී සීමාව ආරම්භක කාලයේදී උල්ලංඝනය වීමක් නොවීය. කෙසේ වෙතත්, 2013 සහ 2016 වසරවලදී එම සීමාවන් පිළිවෙලින් 7% හා 10% දක්වා ඉහළ දමන ලදී. 2020 නොවැම්බර් මාසයේදී මුදල් අමාත්‍යවරයා එම සීමාව ද.දේ.නි. යෙන් 15% දක්වා ඉහළ නංවන ලෙස යෝජනා කර තිබේ.

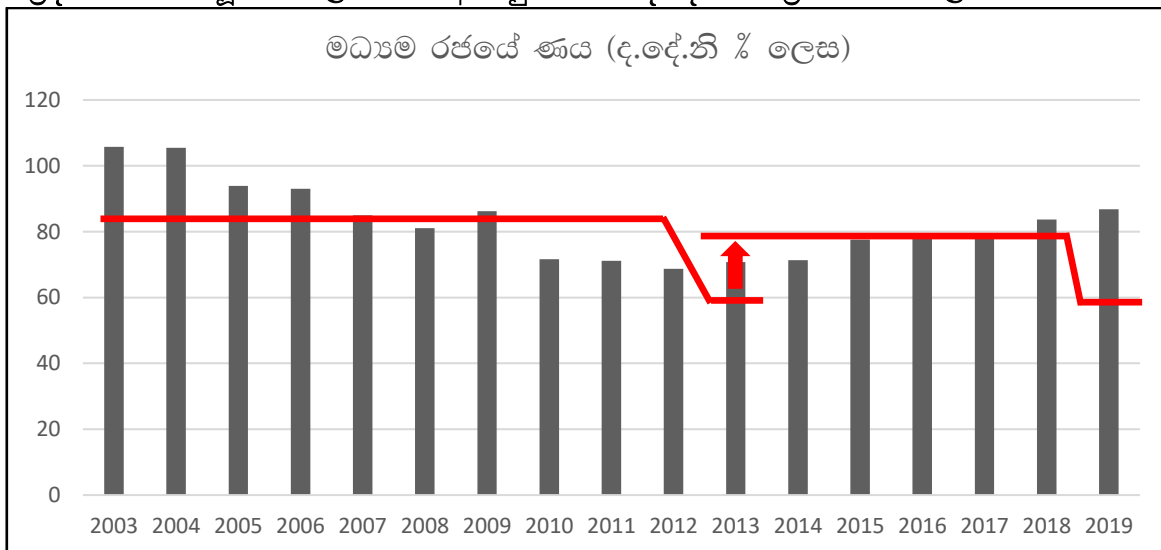
03 ප්‍රදර්ශනය: ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස රජයේ ඇප සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනතෙහි නියම කර ඇති සීමාව

මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තා, 2003 අංක 03 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත, 2013 අංක 15 දරන හා 2016 අංක 13 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) (සංශෝධන) පනත

රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත මගින් තුන්වැනි සීමාව පිහිටුවා ඇත්තේ රජයේ මුළු වගකීම් මත වේ. එනම්, රටෙහි මුළු ණය වටිනාකම මත වේ. 2003 දී ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආරම්භක පනත මගින් දේශීය හා බාහිර ණය ඇතුළත් සමස්ථ මූල්‍ය වගකීම් 2006 වසර අවසානය වන විට පැවැති විනිමය අනුපාතය යටතේ ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 85 දක්වා සීමා කිරීමට නිශ්චය කර තිබිණ. මුළු වගකීම් 2013 අවසානය වන විට ඇස්තමේන්තුගත ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 60 නොඉක්මවිය යුතු බවද එමගින් වැඩිදුරටත් නියම කෙරී තිබිණ. කෙසේ වෙතත්, 2013 වසරේදී එම පනතට සිදු කරන ලද සංශෝධනයක් මගින් එකී සීමාව ඉහළ නංවන ලදී. ඒ අනුව ආරම්භයේදී නියම කරන ලද සියයට 60 සීමාව 2013 වසරේදී සියයට 80 දක්වා ඉහළ දමන ලද අතර සියයට 60 සීමාවට එළැඹීමට ලබා දුන් කාලය 2020 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී.

04 ප්‍රදර්ශනය: ගත වූ වසරවල මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ණය ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස

මූලාශ්‍ර: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තා, 2003 අංක 03 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) පනත, 2013 අංක 15 දරන හා 2016 අංක 13 දරන රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම) (සංශෝධන) පනත

2020 සඳහා රජයේ ණය ද.දේ.නි. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස ගත් කළ, ඉහත පනතෙහි නියම කර ඇති 60% සීමාවට වඩා පැහැදිලිවම ඉහළ වූ බව ප්‍රත්‍යක්ෂ වේ. මේ අනුව පනතෙහි නියම කර ඇති සීමාවන්ට අනුකූලතාව දැක්වීමට රජය අසමත් වී ඇති අතර මෙය පනතේ විධිවිධාන උල්ලංඝනය කිරීමක් වනු ඇත.

රටෙහි ක්‍රියාත්මක වන රාජ්‍ය මූල්‍ය නීතියට අනුකූලතාව දැක්වීමට විධායකය අසමත් වීම රජයේ සමස්ථ විශ්වසනීයත්වය වෙසෙසින් අඩපණ කරයි. මීට අමතරව, එවැනි උල්ලංඝනයන් සම්බන්ධයෙන් විධායකය වගවිය යුතු බව තහවුරු කිරීමේ වගකීමක් පාර්ලිමේන්තුව සතු වේ. දිගින් දිගටම නීතිය උල්ලංඝනය කිරීම හා මූල්‍ය අංශයේ නාස්තිකාර ගනුදෙනුවලට ඉඩ සැලසීම සඳහා පවතින නීතියට වෙනස්කම් සිදු කිරීම වනාහි විධායකයේ විශ්වසනීයත්වය දුර්වල කිරීමකි. එපමණක්ද නොව, මෙකී උල්ලංඝනයන් සහ වෙනස් කිරීම් මගින් විශ්වසනීයත්වයක් ලබා දීමට බලාපොරොත්තු වූ ආයතනවල විශ්වසනීයත්වය අඩපණ වීමක්ද සිදු වේ.

3 කොටස: අයවැය ඇස්තමේන්තු විශ්ලේෂණය

රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය හා ආර්ථික උපකල්පනයන් හා අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට අදාළව මෙම වාර්තාවෙහි ආමන්ත්‍රණය කර ඇති, තොරතුරු ආශ්‍රිත ප්‍රධාන ගැටලු කොටස් හතරකින් දක්වා තිබේ.

- 1) **ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු:** මෙහි අදහස අයවැය යෝජනාවලට අදාළ වන තොරතුරු රාජ්‍ය ආදායම් ප්‍රතිඵලවල ඇස්තමේන්තු අයවැය සහ/හෝ සම්බන්ධිත ලේඛනවල නොමැති බව හෝ පවතින තොරතුරු අපැහැදිලි බවයි.
- 2) **ප්‍රායෝගික නොවන උපකල්පන:** මෙහි අදහස අයවැය ඇස්තමේන්තු ගණනය කිරීම සඳහා යොදාගෙන ඇති සාර්ව-ආර්ථික හා මූල්‍ය උපකල්පනයන් තාර්කිකව ප්‍රායෝගික නොවන පරිදි ගොඩනගා ඇති බවයි.
- 3) **ඇස්තමේන්තු නොගැලපීම:** මෙහි අදහස අයවැය ඇස්තමේන්තු (ආදායම හා වියදම යන දෙවර්ගයේම) අතීත තොරතුරු හෝ ලබා දී ඇති රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය හා ආර්ථික උපකල්පනයන් සමඟ නොගැලපෙන බවයි.
- 4) **සාක්ෂාත් කරගත නොහැකි මධ්‍යම රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුව:** මෙහි අදහස මධ්‍ය කාලීන ඉලක්ක, යථාචාරී උපකල්පන/ඇස්තමේන්තු සමඟ අනුකූල නොවන බවයි.

3.1. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු

ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු: මෙයින් අදහස් කරන්නේ අයවැය යෝජනාවලට අදාළ වන රාජ්‍ය ආදායම් ප්‍රතිඵලවල ඇස්තමේන්තු අයවැය සහ/හෝ සම්බන්ධිත ලේඛනවල නොමැති බව හෝ පවතින තොරතුරු අපැහැදිලි බවයි.

ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු පිළිබඳ ගැටළුව මෙහි දී කොටස් දෙකකින් දක්වා තිබේ. රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයෙන් වන බලපෑම අනාවරණය කර නොමැති හෝ අපැහැදිලි අවස්ථා සඳහා උදාහරණ පළමු කොටස මගින් දක්වා ඇත. තොරතුරු ලැබී නොමැති සාමාන්‍ය හා ධනාත්මක රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග දෙවන කොටසින් දක්වා තිබේ.

3.1.1. රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ගයෙන් වන බලපෑම අනාවරණය කර නොමැති හෝ අපැහැදිලි අවස්ථා

යෝජිත රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග නිසා ආදායමට හෝ වියදමට වන බලපෑම හෙළිදරව්‍ය කර නොමැති හෝ හෙළිදරව්‍ය කළ තොරතුරු අපැහැදිලි සමහරක් අවස්ථා මෙම කොටසින් දක්වා ඇත. මෙම ගැටළුවට අදාළ උදාහරණ කිහිපයක් 2.1 වගුවෙහි දක්වා තිබේ.

3.1.1 වගුව: බලපෑම හෙළිදරව්‍ය කර නොමැත: ඉස්මතු කෙරෙන උදාහරණ

අංකය	අයවැය කතාවේ ඇතුළත් ප්‍රතිපත්ති යෝජනාව
1	ප්‍රාග්ධන ලැබීම් බද්ද සරල කර එකී බදු දේපල විකිණුම් මිල හෝ දේපලවල තක්සේරුකරුගේ වටිනාකම යන දෙකෙන් වැඩි වටිනාකම මත ගණනය කිරීමට යෝජනා කරමි.
2	සංචාරක ව්‍යාපාරික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පළාත් පාලන ආයතන විසින් අයකරන බදු හා ගාස්තු සරල කර උපරිමයකට යටත් කෙරේ.
3	දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ආර්ථික සේවා ගාස්තු සහ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද වැනි බදුවලට අදාළ හිඟ බදු, ගෙවන්නන්ගේ මූල්‍යමය හැකියාව පදනම් කරගත් අවසන් හා පූර්ණ විසඳුමක් වශයෙන් සහන බදු ගෙවීමකට යටත් කොට අදාළ ලිපිගොනු වසා දැමීමට යෝජනා කෙරේ.
4	දේශීය ඇඟළුම් කර්මාන්තය, විදේශිකයන් හා සංචාරකයන් අතර ඉල්ලුමක් පවතින ඉහළ ගුණාත්මකභාවයෙන් යුතු ඇඟළුම් හා සම්භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයන් සහිත දේශීය හා ජාත්‍යන්තර ඇඟළුම් නිෂ්පාදන කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස දියුණු කිරීම උදෙසා එම කර්මාන්තයට අවශ්‍ය ආනයන ලිහිල් කිරීම හා නව තීරුබදු ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

5	පුද්ගල ආදායම් බද්ද ක්‍රියාත්මක වනුයේ වැටුප්, කුලී, පොලී, ලාභාංශ හෝ වෙනත් ආදායම් ප්‍රභවයන්ගෙන් ලබන ආදායම සඳහා, එය මසකට රු. 250,000 ඉක්මවන්නේ නම් පමණි.
6	ඉහත සඳහන් ආනයන භාණ්ඩ හැර අන් සියලුම ආනයන භාණ්ඩ (රට තුළින් සපයාගත නොහැකි අමුද්‍රව්‍ය, නවීන තාක්ෂණයෙන් පොහොසත් යන්ත්‍රෝපකරණ හා උපකරණ) සියයට 0.10 හා 15 වශයෙන් කාණ්ඩ තුනක් යටතේ වර්ගීකරණය කිරීම.
7	සෘජු හා වක්‍ර අපනයනකරුවන්ගේ නිෂ්පාදන ප්‍රවර්ධනය කිරීම උදෙසා රට තුළින් සපයාගත නොහැකි අමුද්‍රව්‍ය, අමතර කොටස්, සැකසුම් හා ඇසුරුම් ද්‍රව්‍ය, ලේබල්, ස්ටිකර්, කැටලොග් හා බ්‍රෝචර් ආදිය සඳහා තාවකාලික ආනයන පහසුකම් ලබා දීම තුළින් දේශීය යෙදවුම් වෙත ඉහළ අගයක් එකතු කිරීම හරහා ගුණාත්මකභාවයෙන් ඉහළ භාණ්ඩ අපනයනය කිරීමට TIEP යෝජනා ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක කෙරෙනු ඇත.

3.1.2. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු සහිත සෘණාත්මක රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග

රාජ්‍ය මූල්‍යය කෙරෙහි සෘණාත්මක බලපෑමක් සිදු කරන, එහෙත් එකී බලපෑම්වල බරපතලභාවය පිළිබඳව තොරතුරු ලබා දී නොමැති රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග සඳහා උදාහරණ මෙම කොටසෙහි දක්වා ඇත. ගෙනෙනු ලැබෙන සෑම යෝජනාවකම බලපෑම සම්බන්ධයෙන් පූර්ණ අවබෝධයක් ඇතිකර ගනු පිණිස එකී යෝජනා රාජ්‍ය ආදායම මත ඇති කරන ඇස්තමේන්තුගත බලපෑමට අදාළව ඇගයීමට ලක් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ආදායම අඩු කෙරෙන යෝජනා 11 ක් 2019 අයවැය කතාවෙහි ඇතුළත්ව තිබිණ. කෙසේ වෙතත්, 2021 අයවැය කතාවෙහි, රාජ්‍ය මූල්‍යය ක්‍රියාමාර්ග රහිතව ආදායම අඩු කෙරෙන යෝජනා සංඛ්‍යාව 36 දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ. වියදම් සඳහා මුදල් වෙන් කර නොමැති වියදම් යෝජනා 3 සිට 32 දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ. මෙය අයවැය වාර්තාකරණ ප්‍රමිතීන්හි පරිහානියක් හඟවන්නකි.

3.1.2.1: ආදායම අඩු කෙරෙන යෝජනා

1	සමාදායී බැංකුව විසින් සෑම සමාදායීලාභියෙකු සඳහාම සමාදායී ජීවිත ඉතුරුකිරීම් ගිණුම් විවෘත කොට සමාදායී ජීවන ආධාර එම ගිණුම්වලට තැන්පත් කිරීමට යෝජනා කරමි. සමාදායීලාභීන්ගේ ඉතුරුම් සුරක්ෂිත කිරීම සඳහා ජාතික ඉතිරි කිරීමේ බැංකුවේ හා සේවක අර්ථසාධක අරමුදලේ ඉතුරුම් රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම අනිවාර්ය අවශ්‍යතාවක් කෙරෙන නීතිවලට සමානව එකී සමාදායී ඉතුරුම් මුදල්ද රජයේ සුරැකුම්පත්වල ආයෝජනය කිරීම අනිවාර්ය කිරීම උදෙසා නීති හඳුන්වා දෙනු ලැබේ. එකී ආයෝජනයන් වෙතින් ලැබෙන සමස්ථ පොලී අනුපාතය බදුවලින් නිදහස් කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
2	සුභසාධන සමිති හා ආයතනවල පොලී ආදායම පසුගිය රජය විසින් පැනවූ ආදායම් බදුවලින් නිදහස් කිරීම.
3	වෛද්‍ය රක්ෂණ, නිවාස ණය සඳහා පොලී, රජයේ සුරැකුම්පත් හා ලැයිස්තුගත සමාගම් කොටස්වල මසකට රු. 100,000 දක්වා කරනු ලබන ආයෝජනයන් පෞද්ගලික ආදායම් බදු ගණනයේදී අඩු කළ හැකි වියදම් ලෙස සැලකේ.
4	සුරැකුම්පත් හා විනිමය කොමිෂන් සභාවේ නියාමනය යටතේ පවතින ශ්‍රී ලංකා දේපල ආයෝජන භාරය හරහා නිත්‍ය නිවාස වෙළෙඳපොල තුළ සිදුකෙරෙන ආයෝජනයන් දිරිගැන්වීම සඳහා එකී ආයෝජනයන් ප්‍රාග්ධන ලාභ බදුවලින් හා ඒවායේ ලාභාංශ ආදායම් බදුවලින් නිදහස් කිරීමටත්, මුද්දර බද්ද සියයට 0.75 දක්වා අඩු කිරීමටත් යෝජනා කරමි.
5	2021 දෙසැම්බර් 31 ට පෙර කොළඹ කොටස් වෙළෙඳපොලේ ලැයිස්තුගත කර ඇති එවැනි සමාගම් සඳහා 2021/2022 වර්ෂ සඳහා සියයට 50 ක බදු සහනයක් ලබා දීමට සහ ඉන් පසුව වසර තුනක කාලයක් සඳහා සියයට 14 ක සමාගම් බදු අනුපාතයක් පවත්වා ගැනීමට යෝජනා කෙරේ.
6	වෘත්තීය අධ්‍යාපන ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ආරම්භ කරනු ලැබෙන ව්‍යාපාර වසර 5 ක කාලයක් සඳහා බදුවලින් නිදහස් කිරීම.
7	බැංකු හා මූල්‍ය ආයතන විසින් සපයනු ලැබෙන එවැනි ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය වෙනුවෙන් ලබා දෙන අරමුදල්වල පොලී පිරිවැය බදු ගණනයේදී අඩු කළ හැකි වියදම් ලෙස සැලකීම. (මෙය වෘත්තීය අධ්‍යාපන ණය යෝජනා ක්‍රමය හා සම්බන්ධ වේ)
8	එක් ඔප්පු සංකල්පයක් යටතේ ප්‍රමිතිගත කෙරෙන පෞද්ගලික අංශයේ ආයතනවල සිසුන් බඳවා ගැනීම යටත් පිරිසෙයින් 50,000 දක්වා වැඩි කිරීම සඳහා එකී ආයතන සිසුන් බඳවාගැනීම දෙගුණ කරන්නේ නම් ඒවා වෙත බදු විරාමයක් ලබා දීම.

9	දේශීයව නිපදවිය හැකි සියලුම කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදන ආනයනය සීමා කිරීමට ගෙන ඇති ප්‍රතිපත්තිය තීරණය නොකඩවා පවත්වා ගැනීම.
10	ශීතාගාර පහසුකම් ලබා ගැනීමට අදාළ තීරුබදු සහන ලබා දීම
11	ඉඟුරු සහ කහ ආනයනය සම්පූර්ණයෙන්ම තහනම් කර තිබේ.
12	දේශීය කිරි ගොවීන්ගෙන් දියර කිරි එක්රැස් කිරීම, කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන වැඩිදියුණු කිරීම සහ දියර කිරි ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා නවතම තාක්ෂණය වෙනුවෙන් සිදු කරන ප්‍රාග්ධන ආයෝජන වසර 3 ක් තුළ ක්ෂය කිරීමට ඉඩකඩ සැලසීම.
13	කිරිපිටි ආනයනය වෙනුවට කිරිපිටි අපනයනය සැකසුම් කිරීම උදෙසා මෙකී සමාගම් වෙත සහාය සැලසීමේ අරමුණින් ඇ.එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 25 ට වැඩි ප්‍රාග්ධන ආයෝජන සඳහා වසර 5 ක කාලයකට උපායමාර්ගික ආයෝජන බදු සහන ලබා දීම.
14	අපනයන වෙළෙඳපොළ සඳහා සුදුසු ගම්මිරිස්, කරාබුනැටි, එනසාල් හා කෝපි වැනි දේශීය වැවිලි හෝග වෙත අගය එකතු කිරීම වෙනුවෙන් ආයෝජන සිදු කරන ව්‍යවසායකයන් වෙත තීරුබදු සහන සහ, ඉඩම් හා නවීන උපකරණ ලබා ගැනීම සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීම.
15	සියලුම පුනර්ජනනීය බලශක්ති ව්‍යාපෘති සඳහා වසර 7 ක බදු විරාමයක් ලබා දීම.
16	සංචාරක ව්‍යාපාරික කටයුතු සම්බන්ධයෙන් පළාත් පාලන ආයතන විසින් අයකරන බදු හා ගාස්තු සරල කර උපරිමයකට යටත් කිරීමට යෝජනා කරමි.
17	නව නිෂ්පාදන අංශ සඳහා අවශ්‍ය වාහන අමතර කොටස්වලට අදාළ ආනයන බදු අඩු කිරීමටද යෝජනා කරමි
18	දේශීයව නිෂ්පාදන කළ නොහැකි සිමෙන්ති, ප්‍රිමික්ස්, වානේ කම්බි, බිටුමන් වැනි ඇතැම් අමුද්‍රව්‍ය විශාල පරිමාණයේ නිවාස යෝජනා ක්‍රම හා අධිවේගී මාර්ග ඉදිකිරීම උදෙසා යොදා ගැනීම සඳහා තීරුබදු රහිතව තොග වශයෙන් ආනයනය කෙරෙනු ඇත.
19	නවීන තාක්ෂණය සහිත යන්ත්‍රෝපකරණ ආනයනය කිරීමේදී ආනයන බදුවලින් නිදහස් කිරීමට යෝජනා කරමි.
20	ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ අපතේ යන අමුද්‍රව්‍ය ප්‍රතිවක්‍රීයකරණය කරමින් නැවත යොදා ගැනීම දිරිමත් කිරීම සඳහා තෝරාගත් ප්‍රතිවක්‍රීයකරණ වැඩබිම් ආශ්‍රිත ආයෝජන සඳහා වසර දහයක බදු විරාමයක් ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ.
21	අපනයන වැඩි කිරීම මෙන්ම දේශීය කර්මාන්ත අගය එකතු කළ භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය වෙත යොමු වීම දිරිමත් කිරීම සඳහා රට තුළ සපයාගත නොහැකි අමුද්‍රව්‍ය, නවීන තාක්ෂණික යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ සඳහා අය කෙරෙන ආනයන බදු ඉවත් කිරීම
22	යම්කිසි භාණ්ඩයක් ආනයනයේදී වැටි බද්දෙන් නිදහස් කර තිබේ නම් එම භාණ්ඩයේ දේශීය නිෂ්පාදිතයන්ද වැටි බද්දෙන් නිදහස් කළ යුතු බව යෝජනා කරමි.
23	බතික් හා ඒ ආශ්‍රිත විලාසිතා ජාතික කර්මාන්තයක් ලෙස දියුණු කිරීම සඳහා ජාතික සංකේත නාම යටතේ බතික් නිෂ්පාදන ආනයනය කිරීම තහනම් කිරීම.
24	බහුජාතික සමාගම් 2021 හා 2023 වසරවලදී සිය අපනයනයන් පිළිවෙලින් සියයට 30 හා සියයට 50 කින් ඉහළ නැංවිය යුතුය යන කොන්දේසිය මත එකී සමාගම්වල ලාභාංශ සඳහා අදාළ වන බදු 2021 දී සියයට 25 කින් ද 2023 දී සියයට 50 කින් ද අඩු කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
25	ආනයන වියදම්වලට සමාන විදේශ විනිමය ප්‍රමාණයක් දේශීය බැංකුවල පවත්වාගෙන යාම සඳහා එම තැන්පතු වල පොලී ආදායම බදුවලින් නිදහස් කෙරෙනු ඇත.
26	බනිජ වැලි, පොස්ටෙට්, පොහොර හා මිනිරන් ආදී සැගවුණු කර්මාන්ත ඉහළ වටිනාකමකින් යුතු අපනයන කර්මාන්ත ලෙස දියුණු කිරීම සඳහා නැතෝ තාක්ෂණ ආයතනයට සම්බන්ධ වන දේශීය ව්‍යවසායකයන්ගේ වියදම් පර්යේෂණ හා සංවර්ධන වියදම් ලෙස බදුවලින් අඩු කිරීමට යෝජනා කරමි.
27	වරාය නගර ආර්ථික කලාපය රටෙහි ආයෝජන ප්‍රවර්ධනයේ ප්‍රධාන කේන්ද්‍රස්ථානයක් බවට පත් කිරීමේ අරමුණින් අවශ්‍ය බදු හා විශේෂිත වූ භාණ්ඩ වෙළෙඳාම, බැංකු හා විනිමය ගනුදෙනු සඳහා සහන ලබා දීමටද අපේක්ෂා කෙරේ.
28	සමාද්ධි කාන්තා වෙළෙඳසැල් පිහිටුවීමට විවිධ අයුරින් දායක වන දේශීය ව්‍යවසායකයන්ගේ වියදම් පෞද්ගලික ආදායම් බදු ගණනයේදී අඩු කළ හැකි වියදම් ලෙස සැලකෙනු ඇත.
29	දේශීය බෝට්ටු හා නැව් නිෂ්පාදන සඳහා වසර 7 ක බදු විරාමයක් ලබා දීමටද යෝජනා කෙරේ.
30	විදේශීය සමාගම්වල ලාභාංශ සිය ව්‍යාපාර පුළුල් කිරීම, මුදල් හෝ කොටස් වෙළෙඳපොළේ ආයෝජනය කිරීම සඳහා හෝ ශ්‍රී ලංකා ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කරවල ආයෝජනය කරන්නේ නම් ඔවුන්ගේ ලාභාංශවලට අදාළ බද්ද සඳහා වසර 3 ක බදු විරාමයක් ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ.

31	ශ්‍රී ලංකාවේ වාණිජ බැංකු විසින් ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 100 ක අවමයකට යටත්ව ශ්‍රී ලංකා රජයේ ජාත්‍යන්තර ස්වෛරීත්ව බැඳුම්කර මිලදී ගන්නා විට, එම ආයෝජන සඳහා අවදානම් බර තැබූ ප්‍රතිපාදන වෙන්කිරීමට අදාළ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ රෙගුලාසි වසර 3 ක කාලයක් සඳහා අත්හිටුවීමට සහ එම ආයෝජනවල ප්‍රාග්ධන ලාභ හා පොලී ආදායම්, බදුවලින් නිදහස් කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
32	අපනයන කර්මාන්ත, පශු සම්පත් හා කිරි ආශ්‍රිත නිෂ්පාදන, රෙදිපිළි, සංචාරක, කෘෂි නිපැයුම්, සැකසුම් කර්මාන්ත හා තොරතුරු තාක්ෂණ යන ක්ෂේත්‍ර තුළින් ආර්ථිකයේ ව්‍යුහාත්මක වෙනසක් ඇති වන පරිදි සිදු කරන ඇ.එ.ජ. ඩොලර් මිලියන 10 ට වැඩි ආයෝජන සඳහා උපායමාර්ගික ආයෝජන නීති යටතේ වසර 10 ක උපරිමයකට යටත්ව බදු සහන සැලසෙනු ඇත.
33	කොළඹ හා හම්බන්තොට වරායයන් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාමේ හාණ්ඩ තොග හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ බද්ධිත ගුදම් හා අක්වෙරළ ව්‍යාපාර ආශ්‍රිත ගුදම් පහසුකම් වෙනුවෙන් ආයෝජනයන් දිරිමත් කිරීම සඳහා එකී ආයෝජනයන් සියලු බදුවලින් නිදහස් කිරීමට යෝජනා කරමි.
34	2021 ජනවාරි 1 සිට වසර පහක බදු සහන කාලයක් දේශීය කර්මාන්තකරුවන්ට ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ.
35	එසේම, වාණිජමය බැංකු ක්ෂේත්‍රය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා එම බැංකු විසින් පවත්වාගෙන යනු ලබන මූල්‍ය සමාගම් එම බැංකු හා ඒකාබද්ධ කිරීමටද යෝජනා කෙරේ. මෙම බැංකු හා මූල්‍ය සමාගම් ශක්තිමත් කිරීම දිරිගැන්වීමක් වශයෙන්, අත්පත් කරගැනීමේදී කරනු ලබන ආයෝජන වියදම් බදුවලින් අඩුකර ගැනීමේ වියදම් ලෙස සැලකීමටද යෝජනා කෙරේ.
36	කොසු, ඉඳුල්, පාපිසි ඇතුළු ගෘහ අවශ්‍යතා මෙන්ම පොල් ආශ්‍රිත කර්මාන්ත, කෘෂිකාර්මික හා පාරිභෝගික අවශ්‍යතා ඇතුළු රබර් නිෂ්පාදන, ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍ය, කාර්යාල ගෘහභාණ්ඩ ආදිය ප්‍රධාන කර්මාන්ත ලෙස ආයෝජන දිරිගැන්වීම් ලබා දීමටද යෝජනා කෙරේ.

3.1.2.2 වගුව: වියදම් යෝජනා

1	දේශීය හා විදේශීය ආයෝජකයින් සඳහා නවීන ආයෝජන කලාපයක් උපායමාර්ගික ආයෝජන පනත යටතේ ආරම්භ කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
2	හෙද හා සාත්තු සේවා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය පුළුල් කිරීම සඳහා හෙද විදුහල, උපාධි ප්‍රදානය කරන අධ්‍යාපන ආයතනයක් බවට උසස් කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
3	වෘත්තීය අධ්‍යාපනයට යොමු වන තරුණ තරුණියන්ට සිය නිපුණතා අධ්‍යයන කටයුතු සාර්ථක ලෙස නිම කිරීමෙන් පසුව සිය නිපුණතා තුළින් ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීම සඳහා ආරම්භක ව්‍යාපාර අරමුදලක් වශයෙන් රු. 500,000 ක ණය මුදලක් සියයට 4 ක වාර්ෂික පොලියක් යටතේ ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ. එම මුදල නිසි ලෙස අනුමත ව්‍යාපාරය සඳහා යොදවන බව සහතික කිරීම, පසු විපරම් කිරීම හා ව්‍යාජන සේවා සැපයීම සඳහා සියයට 0.25 ක දායකත්ව ගාස්තුවක් වාර්ෂිකව අයකිරීමට යෝජනා කරනවා.
4	සංචාරක, සෞඛ්‍ය, ඉදිකිරීම්, කෘෂි හා සත්ත්ව ගොවිපල පාලන වැනි ක්ෂේත්‍රවල සුවිශේෂී වෘත්තීය කුසලතා සහිත තරුණ තරුණියන් විදේශ රැකියා නියුක්ති කාර්යාංශය මගින් විදේශ රැකියා සඳහා යොමු කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
5	ක්‍රීඩා පාසල් මෙන්ම සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථාන හා බද්ධ වූ තරුණ ප්‍රජා මධ්‍යස්ථාන හරහා තරුණයන්ගේ ආකර්ශනය ක්‍රීඩා හා විෂය බාහිර ක්‍රියාකාරකම්වලට යොමු කිරීම සඳහා කෘතිම ධාවන පට සහිත ක්‍රීඩා පාසල් 10 ක් දියුණු කෙරේ.
6	විදේශ රැකියාවල නිරත වන්නන් ශ්‍රී ලංකාවේ බැංකු වෙත එවනු ලැබෙන විදේශ විනිමය මුදල් සඳහා සාමාන්‍ය විනිමය අනුපාතයට වඩා ඇ.එ.ජ. ඩොලරයකට රු. 2 බැගින් ගෙවීමට යෝජනා කෙරේ.
7	ඉගුරු සහ කහ අතිරේක භෝග වශයෙන් පොල් හා රබර් වතු වල වගා කිරීම දිරිමත් කිරීමට වගා ආධාර ක්‍රමයක්ද යෝජනා කෙරේ.
8	සත්ත්ව අභිජනන කටයුතු හා ව්‍යාජන සේවා පුළුල් කිරීම මගින් කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කිරි ගොවිපල සංවර්ධනය කිරීමට රජයේ දායකත්වය වැඩි කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
9	කුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ කිරි ගොවිපලවලට අවශ්‍ය කිරි ගවයින් මිලදී ගැනීම, පරිසර හිතකාමී ගව මඩු සකස් කරගැනීම හා උපකරණ මිලදී ගැනීම සඳහා සියයට 7.5 ක වාර්ෂික පොලිය යටතේ රුපියල් ලක්ෂ 5 ක් දක්වා විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
10	ධීවර වරාය පහසුකම් හා නවීන ධීවර යාත්‍රා වැඩිදියුණු කිරීම සහ ගැඹුරු මුහුදේ මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම සඳහා දැනට සලසා ඇති ප්‍රතිපාදන 2021 - 2023 මැදිකාලීන ආර්ථික පුනර්ජීවන හා දිළිඳුකම පිටුදැකීමේ කඩිනම් වැඩසටහන තුළ තවදුරටත් වැඩි කිරීමට යෝජනා කෙරේ.

11	වතු කම්කරුවන්ගේ දෛනික වැටුප 2021 ජනවාරි මාසයේ සිට රුපියල් 1,000 දක්වා වැඩි කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
12	කොළඹ හා තදාසන්න ප්‍රදේශවල දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය පුළුල් කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
13	කැලණිවැලි දුම්රිය මාර්ගය අවිස්සාවේලේ දක්වා පුළුල් කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
14	රජයේ දායක මුදල්වලට පරිපූරක වශයෙන් ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව හා ඉන්දියානු ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ අඩු ආදායම්ලාභී නිවසකට කිලෝවොට් 5 බැගින් නිවාස ලක්ෂයකට සුර්ය ජනන පද්ධති ලබා දීම තුළින් ජාතික බලශක්ති ජාලය වෙත මෙගාවොට් 500 ක ධාරිතාවක් එක් කිරීමටද යෝජනා කෙරේ. මේ සඳහා සියයට 4 ක පොලී අනුපාතයක් යටතේ ණය ලබා දීමටද යෝජනා කෙරේ.
15	ආගමික ආයතන, රාජ්‍ය ආයතන, රෝහල්, පාසල් හා ආරක්ෂක සේවා මධ්‍යස්ථානවල පියසි මත සුර්ය විදුලි ජනන පැනල ස්ථාපනය කිරීම සඳහා ආයෝජනය කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
16	"ගමට බලාගාරයක්-ගමට ව්‍යවසායකයෙක්" යන තේමාව යටතේ ට්‍රාන්ස්ෆෝමර් 10,000 ක් වෙත සම්බන්ධ කර ඇති සුර්ය බලශක්ති ජනන බලාගාර ස්ථාපනය කිරීමට ග්‍රාමීය මට්ටමින් තෝරාගත් පෞද්ගලික ව්‍යවසායකයන්ට සහාය වීමටද යෝජනා කෙරේ.
17	බිංදු ජල සම්පාදනය ඇතුළු නව තාක්ෂණික ක්‍රමවේද යොදාගෙන නිෂ්පාදන ශක්‍යතා වැඩි කිරීම උදෙසා සුර්ය බලශක්තියෙන් ක්‍රියාත්මක වන ජල පොම්ප ස්ථාපනය කිරීම සඳහා වගා ලීං සහිත සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණයේ වාණිජ කෘෂි ව්‍යවසායකයන් 10,000 ක් වෙත රු. 150,000 ක ප්‍රාග්ධන ණය ආධාර ලබා දීමටද යෝජනා කෙරේ.
18	උස්සාන වාරිමාර්ග හා RO Plant යොදා ගන්නා පානීය ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘති සඳහා සුර්ය බලශක්තිය ලබා දීමෙන් විදුලි වියදම අඩු කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
19	ආයෝජන මණ්ඩලයේ දිරිගැන්වීම් ඔස්සේ මෙගාවොට් 100 ට වැඩි අක්වෙරළ සුළං හා පාවෙන සුර්ය බලාගාර සඳහා ආයෝජන ව්‍යාපෘති කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් පුනර්ජනනීය බලශක්ති ධාරිතාව මෙගාවොට් 1,000 දක්වා වැඩි කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
20	බෝට්ටු හා නැව් නිෂ්පාදන කටයුතු දිරිගැන්වීම සඳහා වෙනම නැව් තටාංගන පහසුකම් සහ දීර්ඝ කාලීන ණය පහසුකම් ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ.
21	භාණ්ඩාගාර ප්‍රතිපාදන වෙනුවට යටත් පිරිසෙයින් එම මුදල් මෙන් දෙගුණයකට වැඩි ප්‍රතිපාදන රජයේ ව්‍යාපාර සඳහා වෙන් කිරීම තුළින් එම ආයතන හරහා විවිධ සංවර්ධන වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
22	දුම්රිය මැදිලි නිෂ්පාදනය දේශීය කර්මාන්තයක් වශයෙන් සංවර්ධනය කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
23	අංග සම්පූර්ණ නිවාස සංකීර්ණවල නිවාස ලබාගැනීම සඳහා වසර 25 ක ආපසු ගෙවීමේ කාලයක් තුළ සියයට 6.25 ක වාර්ෂික පොලියක් සහිත ණය යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
24	උපරිමාධිකරණ සංකීර්ණය පුළුල් කිරීම නිසා ශේෂ්ඨාධිකරණයට හා අභියාචනාධිකරණයට අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි පහසුකම් ලබා දීම මෙම වර්ෂය තුළදීම ආරම්භ කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
25	පොහොර ආනයනය හා බෙදාහැරීම සඳහා පවත්නා ආයතන ඒකාබද්ධ කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
26	රාජ්‍ය සේවකයින්ගේ විදුලි බිල්පත් වියදම් අඩු කිරීම සඳහා සුර්යබල විදුලි පහසුකම් ලබා දීමට විශේෂ ණය යෝජනා ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
27	සමෘද්ධි පවුල්වලින් තෝරාගත් කාන්තා ව්‍යවසායිකාවන් ඉලක්ක කර ගනිමින් වෙළෙඳපොළ ජාලය ප්‍රමාණවත් ලෙස ව්‍යාප්ත කොට ඇති සෑම ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාසයකම වෙළෙඳසැලක් පිහිටුවීමට යෝජනා කෙරේ.
28	සමූපකාර වෙළෙඳ ජාලය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා සමූපකාර සංවර්ධන අරමුදලේ දායකත්වය ලබා දීමටද යෝජනා කෙරේ.
29	සතොස හා ආහාර කොමසාරිස්වරයා සතු ගබඩා උපයෝගී කර ගනිමින් තොග වෙළෙඳාම හා බද්ධ වී ලංකා සතොස සුපිරි වෙළෙඳසැල් ජාලය නාගරික හා අර්ධ නාගරික ප්‍රදේශ වෙත පුළුල් කිරීමටද යෝජනා කෙරේ.
30	වන ආවරණය අක්කර 15,000 කින් වැඩි කිරීමේ කඩිනම් වැඩසටහනට සමගාමීව මග දෙපස, පාසල්, රජයේ හා පෞද්ගලික කාර්යාල භූමි හා තෝරාගත් නාගරික ඉඩම්වල විවිධ පරිමාණයෙන් වන ඝනත්වය වැඩි කිරීම තුළින් වන ආවරණය වැඩි කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
31	නීතිවිරෝධී කැළෑ හෙළිකිරීම් වැළැක්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ගුවන් හමුදාවේ නිරීක්ෂණ නර කිරීමට යෝජනා කෙරේ.
32	වනසතුන්ගෙන් අනාරක්ෂිත ගම්මානවල අස්වනු සුරක්ෂිත ලෙස ගබඩා කර තබාගැනීම සඳහා ග්‍රාමීය ගොවි හා ප්‍රජා සමිති වෙත බහාලුම් කන්ටේනර් ලබා දීමට යෝජනා කෙරේ.

3.1.3. ලැබී නොමැති ඇස්තමේන්තු සහිත ධනාත්මක රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග

රාජ්‍ය මූල්‍යය කෙරෙහි ධනාත්මක බලපෑමක් සිදු කරන, එහෙත් එකී බලපෑම කෙතරම්ද යන්න පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු ලබා දී නොමැති රාජ්‍ය ආදායම් ක්‍රියාමාර්ග සඳහා උදාහරණ මෙම කොටසෙහි දක්වා ඇත. ඉන් යෝජනා දෙකක් වන්නේ බදු ව්‍යුහය හා අනුපාත සඳහා කර ඇති වෙනස්කම් ය. අනෙක් යෝජනා තුන බදු පරිපාලනය වැඩිදියුණු කිරීම පිළිබඳව ය.

3.1.3 වගුව: ආදායම් උත්පාදන යෝජනා

1	දැනට විවිධ ආයතන හා නීතිමය විධිවිධාන යටතේ ක්‍රියාත්මක වන මත්පැන්, සිගරට්, විදුලිසංදේශ, ඔට්ටු හා සුදු ක්‍රීඩා සහ මෝටර් රථ වැනි මුළු බදු ආදායමෙන් සියයට 50 කට වැඩි බදු ආදායම් දායකත්වයක් දෙන භාණ්ඩ හා සේවා බදු වඩා කාර්යක්ෂම ලෙස කළමනාකරණය කිරීම සඳහා අන්තර්ජාලය ඔස්සේ කළමනාකරණය කෙරෙන විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් ලෙස එක් බදු ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීමට යෝජනා කෙරේ.
2	ආනයන හා අපනයන සඳහා දේශීය නිෂ්පාදනවලට අවශ්‍ය ආරක්ෂණය ලබා දීම උදෙසා සෙස් බදු ක්‍රියාත්මක කිරීම
3	බදු ගෙවන්නන්ගේ ස්වයං-අනුකූලතාවය වර්ධනය කිරීම සහ සරල කරන ලද බදු ක්‍රමයක් යටතේ බදු ආදායම ඉහළ ගොස් ඇති බව සහතික කිරීම සඳහා වූ බදු විගණනයන් ශක්තිමත් කිරීම උදෙසා දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුවට අවශ්‍ය වෙනස්කම් හඳුන්වා දීමට යෝජනා කෙරේ.
4	2021 අප්‍රේල් මාසයේ සිය ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සියලු සමාගම් ව්‍යාපාර බදු e-filing ක්‍රමයට යටත් කිරීම අනිවාර්ය කිරීමද, බදු හා සෑම ගනුදෙනුවකටම අදාළව බදු ගෙවන්නා හඳුනාගැනීමේ අංකය (TIN) යොදාගැනීමට හැකි වන පරිදි බදු නීතිය සංශෝධනය කෙරෙනු ඇත.
5	2013/2014 වර්ෂවල මා විසින් හඳුන්වා දුන් ආදායම් පරිපාලන හා කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය (RAMI) සක්‍රීය කිරීමට අවශ්‍ය තාක්ෂණික හා නීතිමය ප්‍රතිපාදන හඳුන්වාදීමට සැලසුම් කර තිබේ. එකී බදු ගෙවන්නන් ඉලක්ක කරගෙන බදු කළමනාකරණය සඳහා පිහිටුවා ඇති විවිධ අංශ දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ සෘජු වගකීම යටතේ පරිපාලනය කිරීම සඳහා එක් අංශයක් යටතට (Large Tax Payer Unit) පත් කිරීමට කටයුතු කෙරෙනු ඇත.

3.2. ප්‍රායෝගික නොවන උපකල්පන

3.2 වගුව: සාර්ව ආර්ථික හා මූල්‍ය උපකල්පන

සාර්ව ආර්ථික පුරෝකථනයන්	2020				2021			
	ශ්‍රී ලං.ම.බැ.	මු.අ.	ජා.මු.අ.	ලෝ.බැ.	ශ්‍රී ලං.ම.බැ.	මු.අ.	ජා.මු.අ.	ලෝ.බැ.
මුර්ත ද.දේ. නි.වර්ධන අනුපාතය (%)	-1.7	1.5	-4.6	-6.7	5.0	5.5 ¹	5.3	3.3
උද්ධමන අනුපාතය (%)	4.7	5.0 ²	දත්ත නොමැත	4.9	5.0	5.0	දත්ත නොමැත	4.9

මූලාශ්‍ර: ලෝක බැංකුව, South Asia Overview; ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, World Economic Outlook, මුදල් අමාත්‍යාංශය, 2020-2021 රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව, මුදල් අමාත්‍යාංශය, 2020-2021 රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව හා අයවැය කතාව; ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, මෑතකාලීන ආර්ථික දර්ශක 2020.

3.2.1. මුර්ත ද.දේ. නි. වර්ධනය

2020 වසර සඳහා 1.5% ක මුර්ත ද.දේ. නි.වර්ධනයක් අයවැය මගින් උපකල්පනය කෙරේ. කෝවිඩ්-19 වසංගතය නිසා නිර්මාණය වී ඇති සෘණාත්මක ආර්ථික පෙරදැක්ම හමුවේ මෙය යථාර්ථවාදී නොවේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් 2020 ඔක්තෝබර් 31 දින පළ කරන ලද "මෑත කාලීන ආර්ථික ප්‍රවණතා" යන වාර්තාවෙහිදී 2020 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය -1.7% ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

2020 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ආරම්භ වූ කෝවිඩ්-19 වසංගත රැල්ලට පෙරාතුව පවා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල හා ලෝක බැංකුව වැනි ජාත්‍යන්තර ආයතන විසින් මීටත් වඩා වැඩි සංකෝචන (ජා.මු.අ. විසින් -4.7% ක් ද, ලෝක බැංකුව විසින් -6.7% ක් ද වශයෙන්) පුරෝකථනය කර ඇත.

2020 දී පැවති පහළ මට්ටමේ සිට රටෙහි ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් වනු ඇතැයි අපේක්ෂිත හෙයින් 2021 සඳහා වූ වර්ධන අනුපාතය අනෙකුත් පුරෝකථනයන් සමග වඩා හොඳින් ගැලපෙයි.

3.2.2. උද්ධමනය

අයවැය කතාව මගින් 2021 වසරේදී අපේක්ෂිත උද්ධමන අනුපාතය පිළිබඳ නිශ්චිත අගයක් ලබා නොදෙන අතර ඒ වෙනුවට සාර්ව ආර්ථික ගමන් මග පිළිබඳ කොටසේදී උද්ධමනය සඳහා ඉලක්කය "5% ක් පමණ" බවට සඳහනක් තිබේ. මෑතකාලීන දත්ත මත පදනම්ව බැඳු කළ මාස 12 වල මධ්‍යක උද්ධමනය 2020 ඔක්තෝබර් මාසය වන විට 4.6% ක් ලෙස පැවැති බැවින් එකී උද්ධමන මට්ටම සහේතුක ඇස්තමේන්තුවක් ලෙස සැලකිය හැක.

¹ රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාවෙහි සහ අයවැය කතාවෙහි මෙම සංඛ්‍යාවේ විෂමතාවක් පවතී. අයවැය කතාවෙහි 5.5% සඳහන් වී ඇති අතර රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාවෙහි 5.0% ලෙස සඳහන්ව ඇත.

² පාරිභෝගික මිල උද්ධමනය 2020 හා 2021 යන දෙවසරෙහිදීම මැද තනි අගයක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂිත බව රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාවෙහි දක්වා තිබේ.

3.3. ඇස්තමේන්තු නොගැලපීම

ඇස්තමේන්තු නොගැලපීම යනු අයවැය ඇස්තමේන්තු අතීත දත්ත හෝ ඉදිරිපත් කර ඇති රාජ්‍ය ආදායම්, මූල්‍ය හා ආර්ථික උපකල්පන සමග ගැලපීමට අසමත් වන අවස්ථා වේ.

උපයා ගැනීමට ඉඩ ඇති ආදායම අතිශයෝක්තියෙන් ප්‍රකාශ කර ඇතැයි පෙනී යන ආදායම් ඇස්තමේන්තු සහිත බදු ක්ෂේත්‍රයන් කිහිපයකට උදාහරණ මෙම කොටසෙහි දැක්වේ. ආදායම් ඇස්තමේන්තු අතිශයෝක්තියට නැංවීම නිසා පාර්ලිමේන්තුව ඉහළ වියදම් මට්ටම් අනුමත කිරීම සඳහා යොමු වීමටද හේතු විය හැකි අතර ඉන් පසුව අපේක්ෂිත ආදායම් නොලැබීම, ඉහළ අයවැය හිඟයක් ඇති වීම, වැඩි ණය ප්‍රමාණයක් ලබා ගැනීම සහ අවසාන වශයෙන් රාජ්‍ය මූල්‍ය පවත්වා ගැනීමේ ගැටළුවක් කරාද මග විවර වනු ඇත. අයවැය තොරතුරු ලබා දීමේදී අධි තක්සේරු ඉදිරිපත් කිරීම ආයතනික පද්ධතිය තුලට මුල් බැස ගත් ලක්ෂණයක් ලෙස පවතින බවක් පෙනී යන හෙයින් මේ සඳහා විශේෂයෙන් සුපරීක්ෂාකාරී වීම අවශ්‍ය වේ. ගෙවුණු වසරවලදී රට අධික ණයගැතිභාවයට පත් කළ යෝජනා සඳහා පාර්ලිමේන්තුව එකඟත්වය පළ කිරීමට මෙය හේතුවක් විය. එමෙන්ම, එසේ ඉහළ යන ණය ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර අවදානම් මට්ටම දක්වන ශේෂගත කිරීම්වලදී ශ්‍රී ලංකාව පහත වැටීමටද මෙම ගැටළුව මුල් වී ඇත.

3.3.1. ආදායම් ඇස්තමේන්තු

3.3.1 වගුව: අයවැය කතාවල ඉදිරිපත් කර ඇති ආදායම් ඇස්තමේන්තු (රුපියල් බිලියන)

අයිතමය	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය	පෙර වසර සමග සංසන්දනාත්මක වර්ධනය	
				2019- 2020	2020- 2021
මුළු ආදායම හා ප්‍රතිපාදන	1,991	1,588	2,029	-20%	28%
මුළු ආදායම	1,983	1,580	2,019	-20%	28%
බදු ආදායම	1,735	1,358	1,724	-22%	27%
ආදායම් බදු	428	324	371	-24%	15%
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	976	631	823	-35%	30%
බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු	332	403	530	21%	32%
බදු නොවන ආදායම	156	162	227	4%	40%
පළාත් සභා බදු බෙදා ගැනීම සහ පවරන ලද ආදායම	92	60	68	-35%	13%

මූලාශ්‍ර: 2020 අයවැය කතාව, 2021 අයවැය කතාව

2020 වසරට අදාළ සැබෑ අගයයන් 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු සමග සංසන්දනය කිරීමෙන් සියලුම ආදායම් ඇස්තමේන්තු ඇගයීමට ලක් කෙරේ. ප්‍රතිපත්තිමය හෝ පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් සම්බන්ධ කිසිදු වෙනසක් සිදු නොවුණහොත් සෑම වසරකම නාමික ද.දේ.නි. වර්ධනය මත පදනම්ව බදු ආදායම ඉහළ යනු ඇතැයි සාමාන්‍යයෙන් උපකල්පනය කෙරේ. 2021 වසර සඳහා නාමික ද.දේ.නි. වර්ධන අනුපාතය 10.5] ක් ලෙස ද; උද්ධමනය 5] ක් ලෙස ද මුර්ත ද.දේ. නි.වර්ධන අනුපාතය 5.5] ක් ලෙස ද ගෙන ඇත. මේ නිසා නාමික ද.දේ.නි. වර්ධන අනුපාතයට ඉහළින් පිහිටන කවර හෝ බදු ආදායම් ඉහළ යාමක් බදු එක්රැස් කිරීම වඩා කාර්යක්ෂම කිරීම උදෙසා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබෙන ප්‍රතිපත්තිමය වෙනසක් (බදු අනුපාත වෙනස් කිරීම, පදනම වෙනස් කිරීම ආදිය ඇතුළත්ව), හෝ පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයක් නිසා සිදු විය යුත්තකි.

3.1.1.1: ආදායම් බදු

3.3.1.1 වගුව: ආදායම් බදු පිළිබඳ ආදායම් ඇස්තමේන්තු

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
ආදායම් බදු	427,700	324,000	371,000	47,000	14.5%	34,020	12,980
						10.5%	4.0%
ඊට අදාළ සමාගම් බදු	260,486	271,000	319,000	48,000	17.7%	28,455	19,545
						10.5%	7.2%
ඊට අදාළ සමාගම් නොවන බදු	60,959	23,000	35,000	12,000	52.2%	2,415	9,585
						10.5%	41.7%
ඊට අදාළ රඳවා ගැනීමේ බදු	50,351	13,000	16,000	3,000	23.1%	1,365	1,635
						10.5%	12.6%

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

බදු ආදායමෙන් 22.5% ක් ලැබෙන්නේ ආදායම් බදු මගිනි. එය පවතින ප්‍රතිපත්තිය යටතේ 2020 දී එක්රැස් කරන ලද ඇස්තමේන්තුගත රුපියල් බිලියන 324ක අගයේ සිට 2021 දී රුපියල් බිලියන 371 අගයක් දක්වා 14.51% කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

2021 අවයවයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

- 2021 අයවැය ඔස්සේ රජය විසින් බදු කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් කිහිපයකම හඳුන්වා දී තිබේ. ඩිජිටල්කරණය, විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීම, අභියාචන සම්බන්ධයෙන් කඩිනමින් ක්‍රියාකිරීම, තනි සේවා කවුළු නිර්මාණය කිරීම සහ ස්වයං-අනුකූලතාව හා පාලනයන් වැඩිදියුණු කිරීම ආදිය ඊට ඇතුළත් වේ.
- පුනර්ජනනීය බලශක්තිය, බෝට්ටු හා නැව් නිෂ්පාදනය, බන්ධන ගුදම් ප්‍රතිවක්‍රීකරණ වැඩබිම්, වෘත්තීය පුහුණුව, සමෘද්ධි ඉතුරුම්වල ආයෝජන, ශ්‍රී ලංකා දේපල ආයෝජන භාරය සහ සුභසාධන සමිතිවල පොලී ආදායම ආදී අංශ ගණනාවක් සඳහා බදු නිදහස් කිරීම් හා බදු විරාමයන් කිහිපයකම ලබා දෙන ලදී.
- 2021 වසර සඳහා රඳවා ගැනීමේ බද්ද හා සමාගම් නොවන බදු සඳහා වෙනස්කම් කිසිවක් සිදු කර නොමැත. ඒ ආශ්‍රිත අවසන් සංශෝධන සිදු කරන ලද්දේ 2020 ජනවාරි මාසයේදී ය.

සමාගම් බදු පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- සමාගම් බදුවල නාමික වර්ධනය මගින් රුපියල් මිලියන 28,455 ක (10.5%) දායකත්වය ලැබෙන අතර වඩා යහපත් පරිපාලනය හා ප්‍රතිපත්තිමය සංශෝධන නිසා එම බදු ආදායම රුපියල් මිලියන 19,545 කින් (7.2%) ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
- ආදායම් පරිපාලනය වැඩිදියුණු කිරීම ඉලක්ක කරගත් ක්‍රියාමාර්ග වෙතින් අපේක්ෂිත බලපෑම සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු ලබා දීමට මුදල් අමාත්‍යාංශය අපොහොසත් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඉහත සඳහන් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණයන් වසර ආරම්භයේදී සඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කළහොත් සමාගම් බදුවල 7.2% ක ඉහළ යාමක් සාක්ෂාත් කර ගැනීම කළ නොහැක්කක් නොවේ.

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

	සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති සාමාන්‍ය අතිරික්තය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල ඇති අවතක්සේරුකරණය
සමාගම් බදු	27%	6%	42%

අතීතයේදී සමාගම් බදු වෙතින් එකතු වූ බදු ආදායම ප්‍රතිපත්තිවල සිදු වූ සංශෝධන කිහිපයක්ම නිසා කැපී පෙනෙන අයුරින් උච්ඡාවචනය වී ඇත. 2015 සිට 2019 දක්වා සමාගම් බදුවලට අදාළ වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන අනුපාතය 27% කි. විශාල වශයෙන්ම මීට හේතු වී ඇත්තේ 2015 හා 2019 වසරවලදී පිළිවෙළින් 69% කින් හා 64% කින් ආදායම ඉහළ නැංවීමට බලපෑ ප්‍රතිපත්තිමය ක්‍රියාමාර්ග වේ. 2016 සහ 2017 වර්ෂ සඳහා වූ ආදායම් වර්ධන අනුපාතය -8% ක් විය.

සැබෑ හා ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රමාණයන් අතර ඇති විචලනය නොහොත් වෙනස අඩු එකකි; සාමාන්‍යයක් ලෙස ගත් විට සැබෑ ආදායම 6% කින් ඇස්තමේන්තුගත ආදායම ඉක්මවා ඇත. කෙසේ වෙතත්, මීට විශාල ලෙසම හේතු වී ඇත්තේ 2019 දී සමාගම් බදු සඳහා සැබෑ අගයට සාපේක්ෂව 42% ක් අඩුවෙන් පුරෝකථනයක් කර තිබීමයි.

එතෙකුදු වුවත්, 2020 වසර සඳහා ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති සමාගම් බදු අධිකක්සේරු කර ඇති බවක් පෙනී යයි. රජය විසින් 2020 ජනවාරි සිට බලාත්මක වන පරිදි විවිධ බදු නිදහස්කිරීම් හඳුන්වා දී ඇති අතර අංශ කිහිපයක් සඳහාම බදු අනුපාත පහළ වැටෙන ලෙස සංශෝධනය කර තිබේ. වෙරටේ රිසර්ච් ආයතනය විසින් සිදු කරන ලද ඇස්තමේන්තුවලට අනුව, කෝවිඩ්-19 වසංගතයේ බලපෑම හෝ නාමික වර්ධනය සැලකිල්ලට ගැනීමකින් තොරව, මෙකී වෙනස්කම් හේතුවෙන් 2020 සඳහා සමාගම් බදු ආදායම 20% න් පමණ අඩු වන බවට ඇස්තමේන්තු කර තිබේ. කෙසේ වෙතත්, 2020 වසරේ ආයතනික බදු සඳහා වූ සංශෝධන ඇස්තමේන්තුව රුපියල් බිලියන 271 ක් වන අතර මෙය 2019 වසරේ අගයට වඩා රුපියල් බිලියන 11 කින් වැඩි අගයකි.

සමාගම් නොවන බදු පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- 2020 වසර හා සැසඳීමේදී සමාගම් නොවන බදු 2021 දී 52.2% කින් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, ඉන් 10.5% ක් පමණක් නාමික වර්ධනය වෙත සම්බන්ධ කළ හැක. මෙම කාණ්ඩය සඳහා කිසිදු වෙනසක් අයවැය තුළ ප්‍රකාශයට පත් කර නොමැති නිසා 41.7% ක ඉහළ යාමක් පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් නිසා සිදු වෙතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
- මෙකී පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් මගින් බදු ආදායම කෙරෙහි ඵල්ලු වන බලපෑම සම්බන්ධ තොරතුරු ලබා දීමට මුදල් අමාත්‍යාංශය අපොහොසත් වී ඇත.

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

	සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව
ඊට අදාළ සමාගම් නොවන බදු	15%	25%	27%

- 2015 සිට 2019 දක්වා සමාගම් නොවන බදුවලට අදාළ වාර්ෂික සාමාන්‍ය වර්ධන අනුපාතය 15% කි. ඉහත සාකච්ඡා කරන ලද බදු කාණ්ඩවලට සමාන ආකාරයෙන්ම, මුදල් අමාත්‍යාංශය අතීතයේදී සමාගම් නොවන බදුවල වර්ධනයද අධි-ඇස්තමේන්තුගත කර තිබේ. මෙම කාණ්ඩයේ වාර්ෂික හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය 25% ක් වන අතර මෙම හිඟය සෑම වසරකදීම බොහෝ සෙයින් නොවෙනස්ව පැවත තිබේ.

රඳවා ගැනීමේ බදු පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- 2020 ජනවාරි මාසයේ සිට රඳවා ගැනීමේ බදු අයකරනු ලබන්නේ අනේවාසික පුද්ගලයන්ගෙන් පමණි.
- 2020 හා සැසඳීමේදී රඳවා ගැනීමේ බදු 2021 දී 23.1% කින් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. මුදල් අමාත්‍යාංශයට අනුව, එකී ඉහළ යාමෙන් නාමික වර්ධනය නිසා සිදු වන්නේ 10.5% ක් පමණක් නිසා ඉන් 12.6% ක් ම පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණ හා බැඳී තිබේ.

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

	සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව
රඳවා ගැනීමේ බද්ද	-6%	19%	3%

- නව දේශීය ආදායම් පනත බලාත්මක වූ 2019 වර්ෂයේ හැර ගත වූ වසර 5 තුළ සෑම වසරකදීම රඳවා ගැනීමේ බද්ද අඩු වී තිබේ. 2015 සිට 2019 දක්වා රඳවා ගැනීමේ බද්දට අදාළ වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතයේ සාමාන්‍යය -6% කි.
- 2018 හැර අන් සෑම වසරකදීම මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් මෙම අගය විශාල පරතරයක් සහිතව අධි-ඇස්තමේන්තුගත කිරීමද සිදු කර ඇත - 2015-2019 සඳහා වූ හිඟයේ සාමාන්‍යය 19% කි.

නිර්දේශයන්

- සමස්ථයක් ලෙස ගත් විට ආදායම් බදු සංරචකය 2020 වසර සඳහා වූ සංඛ්‍යාවන් මත පදනම්ව සාධාරණ ලෙස පුරෝකථනය කර ඇත. 2020 වසර හා සැසඳීමේදී මුළු ආදායම් බදුවල 14.5%ක වෙනසක් සිදු වීම සාධාරණ සේ පෙනී යයි; ඉන් 10.5% ක් නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් වන අතර, 4% ක් පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණයන් හේතුවෙනි. බදු නිදහස් කිරීම් කිහිපයක්ම ලබා දී ඇති නමුදු එකී නිදහස් කිරීම් බහුතරයක් ලබා දී ඇත්තේ බදු ආදායම වෙත කැපී පෙනෙන අයුරින් දායක නොවන නව අංශ වෙත ය. මේ නිසා, එකී බදුවලින් නිදහස් කිරීම් මගින් සමස්ථ බදු ආදායම් වෙනස්වීම් කෙරෙහි සැලකිය යුතු බලපෑමක් එල්ල නොවනු ඇත.

- කෙසේ වෙතත්, 2021 ඇස්තමේන්තුවල ඉහළ නැගීමට පදනම ලෙස යොදාගෙන ඇති 2020 වසර සඳහා වූ සංඛ්‍යාවන් අධි-ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති අතර ඒවාට සංශෝධනයන් අවශ්‍ය වේ. අප විසින් සිදු කරන ලද ඇගයීම්වලට අනුව, 2020 ජනවාරි මාසයේදී සිදු කරන ලද විශාල බදු කපා හැරීම් හේතුවෙන් ආදායම් බදු කෙරෙහි ලැබෙන ආදායම, නාමික වර්ධනයේ දායකත්වය අත්හළ විට, රුපියල් බිලියන 125 කින් (31%) අඩු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2020 ජනවාරි සිට අගෝස්තු දක්වා ලද ආදායම් බදු සඳහා සැබෑ අගයයන් මගින් පෙන්නුම් කෙරෙනුයේද 2019 වසරේ එම කාලසීමාවට හා සැසඳීමේදී බදු ආදායම 30% කින් පහත බැස ඇති බවයි. මේ නිසා, 2020 ජනවාරි - අගෝස්තු අතර කාල සීමාවට අදාළ සැබෑ සංඛ්‍යාවන් මත පදනම්ව අප ඇස්තමේන්තුගත කරනුයේ 2020 වසර සඳහා වන ආදායම් බදු රුපියල් බිලියන 216 ක් වනු ඇති බවයි. 2020 වසර සඳහා වූ මෙම සමාලෝචිත ආදායම් ඇස්තමේන්තු මත පිහිටා 2021 සඳහා ආදායම ඇස්තමේන්තුගත කිරීම සඳහා 14.5% ක ඉහළ යාමක් ප්‍රමාණවත් වේ. මේ නිසා, 2021 වසර සඳහා වන ආදායම් බදු රුපියල් බිලියන 247 ක් ලෙස සංශෝධනය විය යුතුය.
- එපමණක්ද නොව, සමාගම් නොවන බදු සහ රඳවා ගැනීමේ බද්ද සඳහා වූ තනි ඇස්තමේන්තු පිළිබඳවද සැහීමකට පත් විය නොහැක. පරිපාලනමය ප්‍රතිසංස්කරණ හේතුවෙන් සිදු වන වැඩි වීම සමාගම් නොවන බදු සඳහා 41.7% ක් ද රඳවා ගැනීමේ බද්ද සඳහා 12.6% ක් ද තරම් ඉහළ වේ. 4%-5% ක බදු ආදායම වැඩි වීමක් වඩා යථාර්ථවාදී වේ. මේ නිසා, සමාගම් නොවන බදුවලට අදාළ 2021 ඇස්තමේන්තු රුපියල් බිලියන 26 ක් ලෙසද, රඳවා ගැනීමේ බද්දට අදාළ එම ඇස්තමේන්තු රුපියල් බිලියන 15 ක් ලෙසද සංශෝධනය විය යුතුය.

3.3.1.2: භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු

3.3.1.2 වගුව: භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා වන බදු පිළිබඳ ආදායම් ඇස්තමේන්තු

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තු ගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු ව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස් වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	934,399	616,435	807,785	191,350	31.0%	64,726	126,624
ඊට අදාළ එකතු කළ අගය මත බදු	443,877	241,000	310,000	69,000	28.6%	25,305	43,695
ඊට අදාළ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද	70,672	3,000	-	-3,000	-100.00%	315	-3,315
ඊට අදාළ	399,478	355,000	475,000	120,000	33.8%	37,275	82,725

දේශීය භාණ්ඩ බදු						10.5%	23.3%
ඊට අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා මත වෙනත් බදු(3)	20,37 2	17,435	22,785	5,350	30.7%	1,831	3,519
බලපත්‍ර බදු හා වෙනත්	39,44 5	12,855	13,465	610	4.7%	1,350	-740
-						10.5%	-5.8%

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.
(3) භාණ්ඩ හා සේවා මත අනෙකුත් බදු අතරට, විදුලි සංදේශ බද්ද, මෝටර් රථ බදු සහ වෙනත් තැනක සුවිශේෂ කොට නොමැති භාණ්ඩ හා සේවා බදු ඇතුළත් වේ.

භාණ්ඩ හා සේවා මත බදුවලින් ලැබෙන ආදායම මූලික වශයෙන්ම වැට් බදු හා දේශීය භාණ්ඩ බද්ද වෙතින් ලැබෙන්නක් වන අතර, එකී බදු 2021 වසරේදී භාණ්ඩ හා සේවා වෙතින් ලැබීමට නියමිත සමස්ථ බදු ආදායමෙන් 38.4% ක් හා 58.8% ක් ලෙස වේ. බදු ආදායමේ මෙකී කාණ්ඩ දෙක පිළිබඳ වැඩිදුර පැහැදිලි කිරීමක් මිලඟ කොටස්වල දක්වා ඇත.

භාණ්ඩ හා සේවා මත අය කරන බදු සඳහා මූලික වශයෙන් සිදු කර ඇති වෙනස්කමක් වන්නේ මත්පැන්, දුම්වැටි, විදුලිසංදේශ, ඔට්ටු හා සුදු ක්‍රීඩා හා වාහන මත පනවා ඇති විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දයි (ධීඹ). වැට්, දේශීය භාණ්ඩ බදු, සේස් බදු හා අනෙකුත් ආංශික වශයෙන් සුවිශේෂී අයබදු ඇතුළු දැනට පනවා ඇති බදු මාලාවක්ම විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද මගින් විතැන් කෙරේ. නීතිවිරෝධී මත්පැන් හා දුම්වැටි අලෙවිය හේතුවෙන් රජයට අහිමි වන ආදායම නැවත ලබා ගැනීම මෙම ක්‍රියාමාර්ගයෙන් අපේක්ෂා කෙරෙන බව අයවැය කතාවෙහි සඳහන් වන අතර භාණ්ඩ හා සේවා මත බදුවල ඉහළ යා හැකි බවක් ඉන් ගම්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම යෝජනාව සහ අනෙකුත් ආදායම් උත්පාදන යෝජනා සඳහා ආදායම් ඇස්තමේන්තු කිසිවක් ලබා දී නොමැත. මේ නිසා, මෙම යෝජනාව මගින් රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග වෙත එල්ල විය හැකි බලපෑම අපැහැදිලි වන අතර, එහි ශුද්ධ බලපෑම පිළිබඳ සවිස්තර ඇස්තමේන්තු අනියම වැදගත් වේ.

එකතු කළ අගය මත බදු (වැට්)

2021 වසරේ සමස්ථ බදු ආදායමෙන් 18% ක් වැට් බදු වෙතින් ලැබෙනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. 2020 දී එක්රැස් කරන ලද බදුවලින් රුපියල් බිලියන 241 එමගින් වූ බවටත්, 2021 දී මෙය රුපියල් බිලියන 310 දක්වා 28.6% කින් වර්ධනය වනු ඇති බවටත් ඇස්තමේන්තුගත කර ඇත.

2021 අයවැයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

- ඉදිරි අවුරුදු 5 ක කාලය සඳහා වැට් බදු 8% ක් ලෙස නොවෙනස්ව පවතිනු ඇති බව (බැංකු, මූල්‍ය හා රක්ෂණ ක්ෂේත්‍ර හැරුණු කොට) අයවැය කතාව මගින් දැක්වේ.
- අයවැය කතාව හා ඊට අදාළ තාක්ෂණික සටහන් මගින් 2002 අංක 14 දරන එකතු කළ අගය මත බදු පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳ සංශෝධන කිහිපයක්ම ලබා දේ.³ කෙසේ වෙතත්, මෙකී ප්‍රතිපාදන බොහොමයක් 2021 වසරට පෙර ක්‍රියාත්මක වන පරිදි සකසා ඇති ඒවා ය.

³ 2021 අයවැය කතාවේ පි. 49 හි, IV ඇමුණුම බලන්න

මීට අමතරව, බලාත්මක වන දිනයක් නිශ්චය කොට දක්වා නොමැති සංශෝධනයන් තුනක් ලබා දී ඇත:

අ) අපනයන-මූලික ආයෝජන මණ්ඩල සමාගම් විසින් ඇතැම් නිමි ඇඳුම් දේශීයව විකිණීමේදී අදාළ වන ඒකක මත පදනම් වූ එකතු කළ අගය මත බදු ප්‍රමාණය රුපියල් 100 සිට රුපියල් 25 දක්වා අඩු කෙරෙනු ඇත.

ආ) අපනයන-මූලික ආයෝජන මණ්ඩල සමාගම් විසින් සෞඛ්‍ය හා දේශීය වෛද්‍ය සේවා, සෞඛ්‍ය සේවා දෙපාර්තමේන්තුව, ත්‍රිවිධ හමුදාව හා ශ්‍රී ලංකාව පොලීසියේ ඉල්ලීම මත එකී ආයතන වෙත ලබා දීම සඳහා සපයනු ලැබෙන හෝ පරිත්‍යාග කරනු ලැබෙන සෞඛ්‍යාරක්ෂිත උපකරණ හා අනෙකුත් එවැනි නිෂ්පාදන බදුවලින් නිදහස් කෙරේ. එමෙන්ම;

ඇ) භාණ්ඩ ආනයනයේදී අදාළ වන වැට් බද්දෙන් නිදහස් කිරීම් එකී භාණ්ඩ දේශීයව නිෂ්පාදනය කිරීමේදීද ලබා දේ.

වැට් ඇස්තමේන්තු රුපියල් මිලියන

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තු ගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු ව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම (2020-2021)	
එකතු කළ අගය මත බද්ද (වැට්)	443,877	241,000	310,000	69,000	28.6%	25,305 (10.5%)	43,695

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

වැට් බදු පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- 2019 වසර හා සැසඳීමේදී ආදායමෙහි 45.7% ක අඩු වීමක් 2020 සඳහා වූ ඇස්තමේන්තු මගින් හැඟවේ. මූලික වශයෙන්ම මීට බලපෑ හේතුව වශයෙන් 2019 දෙසැම්බර් 1 වන දින වැට් බදු අනුපාත අඩු කිරීම සහ වැට් බද්ද අදාළ වීම ආරම්භ වන සීමාව ඉහළ යාම දැක්විය හැක.
- 2020 පළමු මාස අට තුළ වැට් බදු කෙරෙන් ලද සැබෑ ආදායම රුපියල් බිලියන 137.8 ක් වන අතර මෙය අපේක්ෂිත වාර්ෂික ආදායමෙන් 52.7% කි. 2020 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ඇති වූ කෝවිඩ්-19 දෙවන රැල්ල හා එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රටෙහි ආර්ථික කටයුතුවල අඩුවීම හමුවේ රුපියල් බිලියන 241 ක ආදායම් ඇස්තමේන්තුව සාක්ෂාත් කරගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති බව පෙනී යයි. වසරේ පළමු මාස 8 තුළ පැවැති ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්ව මට්ටමට සමාන තත්ත්වයක් පවතිනු ඇතැයි උපකල්පනය කළ විට බදු ආදායම ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 207 ක් වනු ඇත.
- රුපියල් බිලියන 25.3 ක නාමික වර්ධනය ගණනය කිරීමෙන් පසුව 2021 දී වැට් බදු ආදායමෙහි වැඩිදුර රුපියල් බිලියන 43.7 ක වැඩි වීමක් අයවැය විසින් ඇස්තමේන්තුගත කෙරේ. ඉහත සඳහන් කළ පරිදි, වැට් බද්ද සඳහා යෝජනා කිසිදු සංශෝධනයක් සඳහා ආදායම් ඇස්තමේන්තු ලබා දීමට අයවැය අසමත් වී ඇත. කෙසේ වෙතත්, හඳුන්වා දී ඇති ප්‍රතිපත්ති වෙනස්වීම්වලට ආදායම් උත්පාදන යෝජනා කිසිවක් ඇතුළත් නොවේ. මේ නිසා, අපේක්ෂිත ආදායම් ඉහළ යාම, ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස් කිරීම්වලට අදාළව ලබා දී ඇති තොරතුරු සමග නොගැලපේ.

අතික අත්දැකීම් (2015-2019)

සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව
16%	7%	16%

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

- 2021 සඳහා වූ ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව බදු ආදායම රැස්කර ගැනීමේදී වන පස් අවුරුදු හිඟයේ සාමාන්‍යය 7% කි. 2016 මැයි 02 දින බදු අනුපාත 11% සිට 15% දක්වා වැඩි කරමින් සිදු කෙරුණු වැදගත් සංශෝධනයක දායකත්වය 2016-2017 කාලසීමාව අතරතුරදී බදු රැස්කිරීම සඳහා හිමි විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එක්රැස් කරන ලද වැට් බදු ආදායමේ නාමික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය 2016 දී 32.3% ක් හා 2017 දී 56.5% ක් විය. කෙසේ වෙතත්, මෙකී වර්ෂ හැරුණුවිට, 2011-2019 අතර කාලය සඳහා වූ අයවැය වැට් බදු දිගින් දිගටම අධි-ඇස්තමේන්තුගත කර තිබේ. 2018 වසරේදී 4% ක අඩු වර්ධන අනුපාතයක් දැක්වීමෙන් අනතුරුව 2019 වැට් ආදායම 4% කින් අඩු වී තිබේ. එපමණක්ද නොව, 2019 දෙසැම්බර් 1 දින වැට් අනුපාතය 8% දක්වා අඩු කරන ලදී.

නිර්දේශ

- 2021 දී වැට් බදු මගින් අපේක්ෂිත ආදායම, ඒ තුළින් අයවැය කතාවේ ඉදිරිපත් කෙරුණු ප්‍රතිපත්ති පෙන්වුම් කරන පරිදි හා 2020 සඳහා යථාචාර්ය ඇස්තමේන්තුවක් ලබා දීමට හැකි වන පරිදි සංශෝධනය විය යුතුය. පහත උපකල්පන මත පදනම්ව රුපියල් බිලියන 228 ක සංශෝධිත ඇස්තමේන්තුවක් බිහි කරගත හැක: (1) සරල කරන ලද බදු පරිපාලනය නිසා ඇති වන ධනාත්කම බලපෑම මගින්, අයවැය කතාවේ සඳහන් වැට් බද්දෙන් නිදහස් කිරීම් හා අඩු කිරීම්වල සෘණාත්කම බලපෑම් හිලවී කෙරෙනු ඇත; (2) ද.දේ.නි. හි නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් වැට් බදු ආදායමේ වැඩි වීම 10.5% කි; (3) මෙම කොටසේ මූලින් ගණනය කළ පරිදි 2020 වසරේදී සත්‍ය වැට් බදු ආදායම ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 207 ක් වනු ඇත.

දේශීය භාණ්ඩ බදු

- දේශීය ආදායම් බද්ද 2021 බදු ආදායමෙන් 27.6% ක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එය 2020 දී රැස්කරනු ලැබෙන දේශීය ආදායම් බදුවලින් රුපියල් 355 ක් වනු ඇති බව අපේක්ෂිත වන අතර 2021 දී රුපියල් බිලියන 475 ක් දක්වා 33.8% කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.

2021 අවයවයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

- දේශීය භාණ්ඩ බදුවලට සෘජුවම සම්බන්ධ වන යෝජනා කිසිවක් අයවැය කතාවෙහි හෝ ඊට අදාළ තාක්ෂණික සටහන්වල නොදැක්වේ.⁴
- කෙසේ වෙතත්, මත්පැන්, දුම්වැටි, විදුලිසංදේශ, ඔට්ටු හා සුදු ක්‍රීඩා සහ මෝටර් වාහන සඳහා අයකෙරෙන දැනට පවතින බදු හෝ අයබදු සියල්ලම වෙනුවට නව භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් අයවැය කතාව මගින් හඳුන්වා දෙයි. අපේක්ෂිත බදු ආදායම හෝ බදුකරණ අනුපාතය නිශ්චය

⁴ 2021 අයවැය කතාවේ පි. 49 හි, IV ඇමුණුම බලන්න

කොට නොමැත. මේ නිසා, 2021 දී දේශීය භාණ්ඩ බදුවල අපේක්ෂිත ඉහළ යාම සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිතාවයක් නොමැති බව පෙනී යයි.

දේශීය භාණ්ඩ බදු රුපියල් බිලියන

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තු ගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු කුට	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම (2020-2021)	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
දේශීය භාණ්ඩ බදු	399,478	355,000	475,000	120,000	33.8%	37,275 (10.5%)	82,725

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

දේශීය භාණ්ඩ බදු විශ්ලේෂණය

- දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායම මූලික වශයෙන්ම මෝටර් රථ වාහන, මත්පැන්, දුම්වැටි හා බනිජ තෙල් නිෂ්පාදන වෙතින් උපයා ගැනේ.
- 2019 වසර හා සැසඳීමේදී 2020 වසර සඳහා වන ඇස්තමේන්තුවල ආදායම 11] කින් අඩු වී ඇත. මෙය මූලික වශයෙන්ම කෝවිඩ්-19 වසංගතයෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සිදු වූවක් බව කිව හැක. 2020 මාර්තු මාසයේදී අනුගමනය කරන ලද ආනයන පාලනයන් මෙම ආදායම් අඩු වීමට මූලික වශයෙන්ම බලපෑ හේතුව විය හැක. මීට අමතරව, මත්පැන්, දුම්වැටි පරිභෝජනය අඩු වීම හා සංචාරයන්හි අඩු වීමද මෙම ආදායම කෙරෙහි සෘණාත්මක බලපෑමක් එල්ල වීමට බලපා තිබේ.
- 2020 පළමු මාස අට තුළ දේශීය භාණ්ඩ බදු කෙරෙහි ලද සැබෑ ආදායම රුපියල් බිලියන 214.8 ක් වන අතර මෙය අපේක්ෂිත වාර්ෂික ආදායමෙන් 60.5] කි. 2020 ඔක්තෝබර් මාසයේදී ඇති වූ කෝවිඩ්-19 දෙවන රැල්ල හා එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රටෙහි ආර්ථික කටයුතුවල අඩුවීම හමුවේ රුපියල් බිලියන 335 ක ආදායම් ඇස්තමේන්තුව සාක්ෂාත් කරගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති බව පෙනී යයි. වසරේ පළමු මාස 8 තුළ පැවැති ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්ව මට්ටමට සමාන තත්ත්වයක් පවතිනු ඇතැයි උපකල්පනය කළ විට බදු ආදායම ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 322.2 ක් වනු ඇත.
- දේශීය භාණ්ඩ බදු 2020 දී රැස්කරන ලද රුපියල් බිලියන 335 ක් වූ බදුවල සිට 2021 දී රුපියල් බිලියන 475 දක්වා 33.8] කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. රුපියල් බිලියන 37.3 ක නාමික වර්ධනය ගණනය කිරීමෙන් පසුව 2021 දී දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායමෙහි වැඩිදුර රුපියල් බිලියන 82.7 ක වැඩි වීමක් අයවැය විසින් ඇස්තමේන්තුගත කෙරේ.

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව

17%	5%	33%
-----	----	-----

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු

- 2015 වසරේදී හැරුණුවට 2015-2019 අතර කාලයේ සෑම වසරකදීම දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායම අධි-ඇස්තමේන්තුගත කර තිබේ. 2015 වසරේදී දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායමේ නාමික ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය 95.1% ක් වූ අතර මෙය ඇස්තමේන්තුගත ප්‍රතිපාදනය 54% කින් ඉක්මවා යාමකි.
- 2015-2019 අතර කාලය සඳහා අයවැය ඇස්තමේන්තුවේ හිඟයේ සාමාන්‍යය 5% කි. කෙසේ වෙතත්, 2015 වසර බැහැර කළ විට, 2016 සිට 2019 අතර කාලය තුළ සාමාන්‍ය හිඟ අගය 19.4% ට වඩා බෙහෙවින් වැඩි වන්නකි.

නිර්දේශ

- 2021දී දේශීය භාණ්ඩ බදු මගින් අපේක්ෂිත ආදායම, ඒ මගින් අයවැය කතාවේ ප්‍රතිපත්ති පිළිබිඹු වන පරිදි හා 2020 සඳහා යථා වාදී ඇස්තමේන්තුවක් ලබා දීමට හැකි වන පරිදි සංශෝධනය විය යුතුය. පහත උපකල්පන හා තොරතුරු මත පදනම්ව ආදායම සඳහා රුපියල් බිලියන 372 ක් වූ සංශෝධිත ඇස්තමේන්තුවක් ඉදිරිපත් කළ හැක: (1) දේශීය ආදායම් බද්දේ සිට භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද වෙත මාරු වීම තුළ බදු අනුපාතයට සිදු වන වෙනස්කම් කිසිවක් දක්වා නොමැත. කෙසේ වෙතත්, නව බදු ප්‍රතිපත්තිය නිසා බදු පරිපාලනය සරල වීමක් අපේක්ෂා කෙරේ. බදු පරිපාලනය වෙත සිදු කෙරෙන වෙනස්කම්වල ප්‍රතිලාභ 5% ක් ලෙස ඇස්තමේන්තුගත කළ හැකිය; (2) ද.දේ.නි. හි නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායමේ ඉහළ යාම 10.5% කි; සහ, (3) 2020 වසරේ සැබෑ දේශීය භාණ්ඩ බදු ආදායම මෙම කොටසේ මුල් භාගයේදී ගණනය කළ පරිදි රුපියල් බිලියන 322.2 ක් වනු ඇත.

බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු

3.3.1.3 වගුව: බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු	333,382	404,710	531,750	127,040	31.4%	42,495 10.5%	84,545 20.9%
ඊට අදාළ ආනයන බදු	98,427	140,000	180,000	40,000	28.6%	14,700 10.5%	25,300 18.1%
ඊට අදාළ සෙස් බදු	50,703	50,000	70,000	20,000	40.0%	5,250 10.5%	14,750 29.5%
ඊට අදාළ PAL හා SCL	182,538	213,000	280,000	67,000	31.5%	22,365 10.5%	44,635 21.0%

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

ආනයන තීරුබදු

2021 අවයැයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

පහත ක්ෂේත්‍ර සඳහා ආනයන බදු ඉවත් කිරීමට යෝජනා වී ඇත: රට තුළින් සපයාගත නොහැකි අමුද්‍රව්‍ය; නවීන තාක්ෂණය සහිත යන්ත්‍රසූත්‍ර හා උපකරණ; දේශීය වශයෙන් නිෂ්පාදනය කළ නොහැකි හා තොග වශයෙන් ආනයනය කරනු ලැබෙන සීමෙන්, ප්‍රිමික්ස්, වානේ කම්බි හා බිටුමන්.

- තීරුබදු හා අනෙකුත් ආනයන බදු සඳහා පහත අඩු කිරීම්ද හඳුන්වා දී තිබේ: රට වාහන අමතර කොටස්; ශීතකාමර පහසුකම්; සහ, අපනයන වෙළෙඳපොළ සඳහා සුදුසු ගම්මිරිස්, කරාබුනැටි, එනසාල් හා කෝපි වැනි දේශීය වැවිලි හෝග වෙත අගය එකතු කිරීමට අදාළ ආයෝජනයන් සඳහා වන නවීන උපකරණ.
- එපමණක්ද නොව, විශේෂිත භාණ්ඩ කිහිපයක් හැරුණුකොට අන් සියලුම ආනයනයන් සඳහා තීරුබදු කාණ්ඩ 0%, 10%, හා 15% වන ලෙස අඩු කර සංශෝධනය කිරීමද අයවැය කතාව මගින් හඳුන්වා දී ඇත.
- දේශීයව නිෂ්පාදනය කළ නොහැකි ඒවා හැර බතික් හා කෘෂි නිෂ්පාදන ආනයනය තහනම් කිරීම (පීඨා කිරීම).
- ආදායම් උත්පාදන ක්‍රියාමාර්ග: කරවල, උම්බලකඩ හා ටින්මාළු නිෂ්පාදනය සඳහා ලංකාව තුළ නොමැති මත්ස්‍ය වර්ග ආනයනය කිරීමට අදාළ බදු, දේශීය නිෂ්පාදන දිරිගැන්වීමේ අරමුණින් ඉහළ මට්ටමක පවත්වා ගනු ලැබේ.
- වාහන අමතර කොටස්, සැකසුම් හා ඇසුරුම් ද්‍රව්‍ය, ලේබල්, ස්ටිකර්, කැටලොග් හා බ්‍රෝචර් වැනි ශ්‍රී ලංකාවෙන් සපයාගත නොහැකි අමුද්‍රව්‍ය සඳහා තාවකාලික ආනයන පහසුකම් සලසන අපනයනය සඳහා සැකසීමට තාවකාලිකව භාණ්ඩ ආනයන (ඔෂෑෂ) ක්‍රමයක්ද අයවැය කතාවෙන් හඳුන්වා දී ඇත. කෙසේ වෙතත්, ඔෂෑෂ ක්‍රමය දැනටමත් පවතින්නක් වන හෙයින් එමගින් ආදායමට සැලකිය යුතු බලපෑමක් එල්ල නොවනු ඇත.
- මෝටර් වාහන හා අනෙකුත් විශේෂ භාණ්ඩ සඳහා අයකෙරුණු විවිධ බදු වර්ග වෙනුවට අයවැය කතාව මගින් විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. මේ නිසා, මෙමගින් මෝටර් රථ වාහන ආනයනය කිරීමේදී අදාළ වන ආනයන බදු වෙත බලපෑමක් එල්ල වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රතිපත්තියෙන් අපේක්ෂිත ආදායම පිළිබඳ තොරතුරු ලබා දී නොමැත.

ආනයන බදු රූපියල් මිලියන

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු ව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය % (2020-2021)	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
ආනයන තීරුබදු	98,427	140,000	180,000	40,000	28.6%	14,700	ආනයන තීරුබදු

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු

ආනයන බදු විශ්ලේෂණය

- 2021 සඳහා වන ආනයන බදු ඇස්තමේන්තුව 2020 හා සැසඳීමේදී 28.6% ක ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කරයි. බදු ආදායමෙන් රුපියල් බිලියන 14.7 ක් බදු ආදායමේ නාමික වර්ධනය නිසා සිදු වන අතර, ප්‍රතිපත්ති වෙනස් කිරීම් හා වඩා යහපත් පරිපාලනය සඳහා වූ ප්‍රතිසංස්කරණයන් නිසා රුපියල් බිලියන 25.3 ක් (හෙවත් 18.1% ක්) හිමි වන බව කිව හැක.
- 2019 සඳහා වූ සත්‍ය සංඛ්‍යා සමග සංසන්දනය කිරීමේදී 2020 වර්ෂය සඳහා වූ ඇස්තමේන්තුව මගින් 42.2% ක ආදායම් ඉහළ යාමක් පෙන්නුම් කෙරේ.
- 2020 පළමු මාස අට තුළ ආනයන බදු මගින් රැස්කර ගත් සැබෑ ආදායම රුපියල් බිලියන 73.2 ක් වූ අතර මෙය මෙම වසර තුළදී අපේක්ෂිත ආනයන බදු ආදායමෙන් 52.3% කි. 2020 ඉතිරි කාලය සඳහා ආනයනයන් සීමා කිරීමත් සමග, ආනයන බදු ආදායමේ සැබෑ රැස්කිරීම ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 109.8 ක් වනු ඇති බව පෙනී යයි.
- පහත උපකල්පන මත පදනම්ව 2021 සඳහා වූ ආදායම් ඇස්තමේන්තුව රුපියල් බිලියන 60 ක් වේ; (1) ද.දේ.නි. හි නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් ආනයන බදු ආදායමේ වැඩි වීම 10.5% කි; (2) 2020 දී ආනයන බදුවලින් ලැබෙන සැබෑ ආදායම ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 109.8 ක් වනු ඇත; (3) තීරුබදු වෙනස් කිරීම හේතුවෙන් ආනයන බදුවලින් ලැබෙන ආදායමේ 50% ක පහත වැටීමක් සිදු විය හැක.⁵

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව
9%	11%	30%

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

- ඇස්තමේන්තුගත අගය හා සැසඳීමේදී ආනයන බදු ආදායම රැස්කිරීමේ පස් අවුරුදු හිඟයේ සාමාන්‍යය 11% කි. 2015-2016 අතර කාලයේදී ආනයන බදුවලින් රැස්කර ගන්නා ලද ආදායම අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට වඩා ඉහළ විය. කෙසේ වෙතත්, 2017-2019 අතර කාලය තුළදී ආනයන බදු ආදායම දිගින් දිගටම අධි-ඇස්තමේන්තුගත කර තිබේ. මෙම කාලයට අදාළව අපේක්ෂිත හා සැබෑ අගය අතර ආදායම් හිඟයේ සාමාන්‍යය 30.6% කි.

සෙස් බදු

2021 අවයැයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

- ආනයන හා අපනයන සඳහා දේශීය නිෂ්පාදනවලට අවශ්‍ය ආරක්ෂණය ලබා දීම උදෙසා සෙස් බද්ද බලාත්මක කෙරෙනු ඇති බව අයවැය කතාවෙහි දැක්වේ. මේ සඳහා අදාළ වන HS කේත ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් නියම කර ඇත.
- මීට අමතරව, විදුලිසංදේශ ක්ෂේත්‍රය හා අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර සඳහා අයකෙරුණු විවිධ බදු වර්ග වෙනුවට අයවැය කතාව මගින් විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. මේ නිසා, විදුලිසංදේශන සේවා මත අය කෙරෙන සෙස් බදුවලට එමගින් බලපෑමක් එල්ල වනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රතිපත්තියෙන් අපේක්ෂිත ආදායම පිළිබඳ විස්තර ලබා දී නොමැත.

⁵ ආනයන තීරු බදු 0%, 15%, 25%, සිට 0%, 10% හා 15% දක්වා අඩු කර ඇත. මේ නිසා, තීරුබදුවල සාමාන්‍ය අනුපාතය 17.5% සිට 8.3% දක්වා අඩු වී ඇති අතර මෙය ආසන්න වශයෙන් 50% ක පමණ අඩු කිරීමකි.

සෙස් බදු රුපියල් මිලියන

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය % (2020-2021)	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
සෙස් බදු	50,703	50,000	70,000	20,000	40.00%	5,250 (10.5%)	14,750 (29.5%)

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

සෙස් බදු පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- 2020 සඳහා වන ඇස්තමේන්තුව මගින් 2019 වසරට සාපේක්ෂව සමාන ආදායම් මට්ටමක් ගම්‍ය වේ.
- 2020 වසරේ පළමු මාස අට තුළ සෙස් බදුවලින් ලද සැබෑ ආදායම රුපියල් බිලියන 31.3 කි. එම වර්ෂයට අදාළව ප්‍රතිගණනය කරන ලද අගය රුපියල් බිලියන 47 කි. මේ නිසා, 2020 සඳහා වන ඇස්තමේන්තුව තර්කානුකූල හා සාධාරණ එකකි.
- රුපියල් බිලියන 5 ක නාමික වර්ධනය ගණනය කිරීමෙන් පසුව 2021 දී සෙස් බදු ආදායමෙහි වැඩිදුර රුපියල් බිලියන 14.8 ක වැඩි වීමක් අයවැය කතාව මගින් ඇස්තමේන්තුගත කෙරේ. ආරක්ෂණ විධිවිධානයක් ලෙස සෙස් බද්ද අදාළ කිරීම කෙරෙහි අයවැය කතාවේ අවධානය යොමු වන අතර, සෙස් බද්ද ක්‍රියාත්මක කරන ලද HS කේත සංඛ්‍යාව ආසන්න වශයෙන් 1.6 කින් ඉහළ ගොස් ඇත. මේ නිසා, පහත උපකල්පන හා තොරතුරු මත පදනම්ව ආදායම් ඇස්තමේන්තුව රුපියල් බිලියන 82.9 කි: (1) ද.දේ.නි. හා නාමික වර්ධනය හේතුවෙන් ආනයන බදු ඉහළ යාම 10.5% කි; (2) සෙස් බද්ද අයකිරීමට යොදා ගැනෙන බදු පදනම 1.6 වරක් ඉහළ ගොස් ඇත.

වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද සහ විශේෂ භාණ්ඩ බද්ද

2021 අවයැයෙහි ඇතුළත් ක්‍රියාමාර්ග

- "තෝරාගත් දේශීය කෘෂි නිෂ්පාදනවල ඉල්ලුම හා සැපයුම තුළනය කිරීමට" විශේෂ භාණ්ඩ බද්ද ක්‍රියාත්මක කෙරෙන බව අයවැය කතාවෙහි දැක්වේ. මේ නිසා, 2021 දී විශේෂ භාණ්ඩ බද්ද මගින් ආදායම ඉහළ නැංවීම අපේක්ෂිතව මෙය සිදු කරන ලද්දක්ද යන්න පැහැදිලි නොවේ.
- මීට අමතරව, මෝටර් වාහන හා අනෙකුත් විශේෂ භාණ්ඩ සඳහා අයකෙරුණු විවිධ බදු වර්ග වෙනුවට අයවැය කතාව මගින් විශේෂ භාණ්ඩ හා සේවා බද්දක් හඳුන්වා දෙනු ලැබිණ. මේ නිසා, මෝටර් වාහනවලට අදාළ වන වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද මෙමගින් බලපෑමට ලක් වේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම ප්‍රතිපත්තියෙන් අපේක්ෂිත ආදායම පිළිබඳ විස්තර ලබා දී නොමැත.

PAL හා SCL රුපියල් බිලියන

බදු වර්ගය	ආදායම් ඇස්තමේන්තු			2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2019 සැබෑ අගය	2020 ඇස්තමේන්තුගත අගය	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම	ආදායමේ ලක්ෂ්‍යමය වර්ධනය % (2020-2021)	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ වඩා යහපත් පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
PAL	112,714	115,000	170,000	55,000	47.8%	12,075 (10.5%)	42,925 (37.3%)
SCL	70,364	98,000	110,000	12,000	12.2%	10,290 (10.5%)	1,710 (1.7%)

මූලාශ්‍ර: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (වසර කිහිපයකම), යාවත්කාලීන කරන ලද 2021 අයවැය ඇස්තමේන්තු.

වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බද්ද හා විශේෂ භාණ්ඩ බද්ද පිළිබඳ විශ්ලේෂණය

- 2019 වසර හා සැසඳීමේදී ආදායමෙහි 39.3% ක වැඩි වීමක් 2020 සඳහා වූ විශේෂ භාණ්ඩ බදු අදායම් ඇස්තමේන්තු මගින් හැඟවේ. අනතුරුව විශේෂ භාණ්ඩ බදු ආදායම 2021 දී 12.2% කින් තවදුරටත් වැඩි වීමක් අපේක්ෂා කෙරේ. විශේෂ භාණ්ඩ බදු ආදායම, රජය විසින් තීරණය කරනු ලැබෙන බදු වෙනස් කිරීම්වලට යටත් වේ. අයවැය කතාව තුළ යෝජනා කර ඇති විශේෂ භාණ්ඩ බදු වෙනස් කිරීම් සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිතාවක් නොමැතිකම හේතුවෙන් 2021 වසර සඳහා වූ ඇස්තමේන්තුවල විශ්වසනීයත්වය ඇගයීම සඳහා ප්‍රමාණවත් තොරතුරු නොමැත.
- 2019 වසර හා සැසඳීමේදී වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බදු වියදමේ 2% ක වැඩි වීමක් 2020 සඳහා වූ ඇස්තමේන්තු මගින් හැඟවේ. 2020 පළමු මාස අට තුළ වරාය හා ගුවන්තොටුපල බද්දෙහි සැබෑ ආදායම රුපියල් බිලියන 71.8 ක් වන අතර, මෙය 2020 දී අපේක්ෂිත ආදායමෙන් 73.3% කි. අපේක්ෂිත ආදායම වර්ෂයක් සඳහා ගණනය කරන ලද රුපියල් බිලියන 108 ක අගයක් ගනී. මේ නිසා, 2020 සඳහා වන ඇස්තමේන්තුව තර්කානුකූල හා සාධාරණ එකකි.
- රුපියල් බිලියන 12 ක නාමික වර්ධනයක් ගණනය කිරීමෙන් අනතුරුව 2021 දී වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බදු ආදායමේ රුපියල් බිලියන 42.9 ක වැඩි වීමක් අයවැය කතාවෙහි ඇස්තමේන්තුගත කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, වරාය හා ගුවන් තොටුපල බදු ආදායමේ වැඩි වීමකට අදාළ කිසිදු ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස් කිරීමක් හඳුන්වා දී නොමැති අතර එකී බද්දෙහි ආදායම වැඩි වීමේ ඉඩකඩක් පෙනෙන්නට නොතිබේ. 10.5% ක නාමික වර්ධන අනුපාතය මත පමණක් පදනම්ව 2021 වසර සඳහා වූ සංශෝධිත ආදායම් ඇස්තමේන්තු අගය රුපියල් බිලියන 127.1 ක් විය හැක.

නිර්දේශයන්

- ආනයන බදුවල වැඩි වීම අයවැය තුළ යෝජිත ප්‍රතිපත්ති සමග නොගැලපේ. රජය විසින් තීරු බදු කාණ්ඩ පහත දැමීම නිසා මෙම ඇස්තමේන්තුවද එම පහත දැමීම පිළිබිඹු කරන සේ සංශෝධනය විය යුතුය. මේ නිසා, මෙම ඇස්තමේන්තුව 2021 දී රුපියල් බිලියන 60 දක්වා අඩු කිරීමට නිර්දේශ කළ හැකිය.
- සෙස් බදු ආදායම් ඇස්තමේන්තුව අඩුවෙන් ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති අතර එමගින් ඊට අදාළ HS කේත සංඛ්‍යාව ඉහළ ගිය වාර ගණන පිළිබිඹු නොවේ. මේ නිසා, එම ඇස්තමේන්තුව රුපියල් බිලියන 82.9 ක් ලෙස ඉහළ දමමින් සංශෝධනය විය යුතුය.
- ආදායම් වැඩි කිරීමේ ක්‍රියාමාර්ග කිසිවක් හඳුන්වාදී නොමැති වුවද වරාය හා ගුවන් තොටුපල සංවර්ධන බදු ආදායම සම්බන්ධ ආදායම් ඇස්තමේන්තු මගින් 47.8%ක වැඩි වීමක් හැඟවේ.

මේ නිසා, එම ඇස්තමේන්තුව රුපියල් බිලියන 127.1 ක් ලෙස පහළ දමමින් සංශෝධනය විය යුතුය.

3.3.2 වගුව: රජයේ ආදායම් ඇස්තමේන්තුවල සාරාංශය සහ නිර්දේශිත සංශෝධනයන්

රුපියල් බිලියන	මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ඇස්තමේන්තු		සංශෝධිත ඇස්තමේන්තුව	
	2020	2021	2020	2021
බදු ආදායම	1,358	1,724	1,141	1,263
ආදායම් බදු	324	371	216	247
ඊට අදාළ සමාගම් බදු	271	319	180	206
ඊට අදාළ සමාගම් නොවන බදු	23	35	23	26
ඊට අදාළ රඳවා ගැනීමේ බදු	13	16	13	15
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	616	808	549	623
ඊට අදාළ එකතු කළ අගය මත බදු	241	310	207	228
ඊට අදාළ ජාතිය ගොඩනැගීමේ බද්ද	3	0	3	0
ඊට අදාළ දේශීය භාණ්ඩ බදු	355	475	322	372
ඊට අදාළ භාණ්ඩ හා සේවා මත වෙනත් බදු	17	23	17	23
බලපත්‍ර බදු හා වෙනත්	13	13	13	13
බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු	405	532	363	380
ඊට අදාළ ආනයන බදු	140	180	110	60
ඊට අදාළ සෙස් බදු	50	70	47	83
ඊට අදාළ PAL	115	170	108	127
ඊට අදාළ SCL	98	110	98	110
බදු නොවන ආදායම	189	260	189	260
මුළු ආදායම	1,547	1,984	1,330	1,523

මූලාශ්‍රය: යාවත්කාලීන කරන ලද අයවැය ඇස්තමේන්තු 2021 සහ කර්තෘගේ ගණනය කිරීම්

* මෙහි කොළ පැහැයෙන් ඉස්මතු කර දක්වා ඇත්තේ 3 කොටසේදී ආදායම් ඇස්තමේන්තුවල නොගැලපීම් යටතේ පැහැදිලි කර ඇති පරිදි උපකල්පනයන් මත පදනම්ව සංශෝධනය කරන ලද සංඛ්‍යාවන් සහ ක්‍රියාමාර්ග වේ.

3.3.2: පොලී ගෙවීම්

3.3.2 වගුව: පොලී ගෙවීම් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු

වියදම් වර්ගය	වියදම් ඇස්තමේන්තු		2020 වසරේ සිට ඉහළ යාම			
	2020 ඇස්තමේන්තුගත	2021 අයවැය ඇස්තමේන්තුව	2020 සිට සමස්ථ වෙනස්වීම්	පොලී ගෙවීම් සඳහා වර්ෂාන්තර ඉහළ යාමේ %	නාමික වර්ධනයේ බලපෑම	ප්‍රතිපත්ති වෙනස්කිරීම් සහ ප්‍රශස්ථ පරිපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ
පොලී ගෙවීම්	866	860	-6	-0.69%	91 10.5%	-97 -11.2%

ක්‍රියාමාර්ග හා උපකල්පන

- අයවැය හිඟයෙන් 95% ක් සඳහා දේශීය යාන්ත්‍රණයන් හරහා මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදනය කරගැනීම රජයේ අපේක්ෂාවයි.

විශ්ලේෂණය

අතීත අත්දැකීම් (2015-2019)

	සාමාන්‍ය වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතය	අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට වඩා ඇති හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය	2019 තාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට සාපේක්ෂව 2019 අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තුවල අධි-ඇස්තමේන්තුව
පොලී ගෙවීම්	16%	10%	1%

මූලාශ්‍රය: අනුමත අයවැය ඇස්තමේන්තු (අවුරුදු කිහිපයක)

- 2020 වසර සඳහා ගෙවන මුළු පොලියෙන් 1% කට අඩු ප්‍රමාණයක් අඩු කිරීමට රජය අපේක්ෂා කරයි.
- 2019 වර්ෂය හැර, පොලී වියදමේ සත්‍ය අගයේ හිඟයේ සාමාන්‍යය 10% කි. මෙහි විශ්ලේෂණයට ලක් වන කාලසීමාව තුළ පොලී වියදම් ආශ්‍රිත වාර්ෂික වර්ධන සාමාන්‍යය 16% ක් වී ඇත.
- 2020 හා 2021 වසරවල සිදුව ඇති විශාල මූලික හිඟයක් මගින් රජයේ පොලී වියදම තවදුරටත් වැඩි විය හැක. රජය විසින් ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති රුපියල් බිලියන 400 ට සාපේක්ෂව 2020 සඳහා වන මූලික හිඟය රුපියල් බිලියන 1,079 ක් වන අතර 2021 වසර සඳහා එය, රජය විසින් ඇස්තමේන්තුගත කර ඇති රුපියල් බිලියන 705 ට සාපේක්ෂව රුපියල් බිලියන 1,150 ක් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
- අයවැය හිඟය පියවීම සඳහා දේශීයව මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදනය කරගැනීම ඉහළ යාම නිසාද 2021 හා ඉන් ඉදිරි වසරවලදී පොලී ගෙවීම් වැඩි වීමට ඉඩ ඇත. 2019 සඳහා වූ බරතලන ලද සාමාන්‍ය විදේශ පොලී අනුපාතය 3.7% කි.
- එහෙත්, 2020 දී දේශීය පොලී අනුපාත කැපී පෙනෙන අයුරින් පහත වැටී ඇත. 2020 වසර ආරම්භයේදී එක් අවුරුදු භාණ්ඩාගාර බිල්පතක් සඳහා වූ මූලික වෙළෙඳපොල පොලී අනුපාතය 8.5% ක් වූ අතර, මෙය 2020 ඔක්තෝබර් මස අවසානය වන විට 5% දක්වා පහත වැටී ඇත.
- 2021 වර්ෂය පුරාවට පොලී අනුපාත 5% ට ආසන්නව පවතින අවස්ථාවකදී, දේශීය හිඟ මූල්‍යකරණය හා ණය පියවීම සඳහා ප්‍රතිමූල්‍යකරණයට අදාළව පොලී වියදම් ඉතුරුවක් පවතිනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, එම ඉතුරුව ප්‍රමුඛ වශයෙන්ම 2021 දී කල්පිරෙන ණයවලට සහ වැඩි වශයෙන්ම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වැනි කෙටි කාලීන ණය උපකරණවලට අදාළ වන්නක් වනු ඇත. 2019 වසරේ කෙටි කාලීන ණය, මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් 30% කි. 2019 සඳහා සාමාන්‍ය විදේශ පොලී අනුපාත 3.7% කි.

නිර්දේශ

- දේශීය පොලී අනුපාතයන් පහත බැසීම නිසා පොලී ගෙවීම් තරමක් දුරට අඩුකර ගැනීමට සහායක් ලැබෙන නමුදු 2020 හා 2021 වසරවලට අදාළ ඉහළ මට්ටමක හිඟය හේතුවෙන් ගෙවිය යුතු පොලී ගෙවීම් වැඩිවීමට මග විවර විය හැක. මේ නිසා, 2021 වසර සඳහා දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් 30% ක් මත අඩු වී ඇති පොලී වියදමද සහ ඉහළ ගිය අයවැය හිඟයද සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් අනතුරුව, පොලී ගෙවීමේ වියදම් 2020 වසර සඳහා රුපියල් බිලියන 945 ක් ලෙසත් 2021 වසර සඳහා රුපියල් බිලියන 968 ක් ලෙසත් සංශෝධනය කිරීමට නිර්දේශ කෙරේ.

3.4. සාක්ෂාත් කරගත නොහැකි මධ්‍යම රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුව

3.4.1 වගුව: ඉදිරි වසර පහ සඳහා වූ මධ්‍යම රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුව

ද.දේ.නී. හි ප්‍රතිශතයක් ලෙස	ආරම්භක			පුරෝකථන			
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
මුළු ආදායම හා ප්‍රතිපාදන	12.6	9.5	10.7	12.1	12.5	13.3	14.2
මුළු ආදායම	12.6	9.5	10.6	12	12.5	13.3	14.2
බදු ආදායම	11.6	8.5	9.4	10.5	10.9	11.6	12.5
ආදායම් බදු	2.8	1.9	2.1	2.2	2.4	2.6	3
භාණ්ඩ හා සේවා මත බදු	6.5	4	4.5	5.3	5.5	5.9	6.3
බාහිර වෙළෙඳාම මත බදු	2.2	2.5	2.8	2.9	3	3.1	3.2
බදු නොවන ආදායම	1	1	1.3	1.5	1.6	1.7	1.7
ප්‍රතිපාදන	0.1	0	0.1	0.1	0.05	0.04	0.04
මුළු වියදම	22.2	17.5	19.5	18.4	18	17.9	18.3
පුනරාවර්තන වියදම්	16.1	14.9	14.2	13.5	12.9	12.5	12.3
වැටුප් හා වේතන	4.6	5	4.9	4.7	4.4	4.3	4.1
භාණ්ඩ හා සේවා	1.2	1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8
පොළිය	6	5.4	4.9	4.9	4.7	4.7	4.7
සහනාධාර සහ පැවරුම්	4.4	3.5	3.3	3.2	3	2.8	2.8
ප්‍රාග්ධන වියදම හා ශුද්ධ ණය දීම	6.1	2.6	5.3	4.9	5.1	5.4	5.9
රාජ්‍ය ආයෝජන	6.2	2.6	5.4	5	5.2	5.5	6
වර්තමාන ශිඤ්ඤ ශේෂය	-3.6	-5.4	-3.6	-1.5	-0.4	0.8	1.9
මූලික ශේෂය	-3.6	-2.5	-3.9	-1.4	-0.7	0	0.6
අයවැය හිඟය	-9.6	-7.9	-8.8	-6.4	-5.4	-4.6	-4
හිඟය පියවීමට ප්‍රතිපාදන සම්පාදනය	9.6	7.9	8.8	6.4	5.4	4.6	4
විදේශ මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන (ශුද්ධ)	3.6	-1.4	0.5	-0.2	0.1	-0.1	-0.1
දේශීය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන (ශුද්ධ)	6	9.3	8.3	6.5	5.4	4.8	4.1
මධ්‍යම ආණ්ඩුවේ ණය (ද.දේ.නී. හි %)	86.8	95.1	96.3	92.4	88.1	82.3	75.5

මූලාශ්‍රය: රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව 2020

රජයේ මධ්‍ය කාලීන මූල්‍ය රාමුව මගින් රජයේ ආදායම, හිඟයන් සහ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂ ණය සඳහා සාක්ෂාත් කරගැනීම අභියෝගාත්මක වන ඉලක්ක තබා ඇත. කෙසේවෙතත්, රජය විසින්ම ලබා දී ඇති සංඛ්‍යාවන් යොදා ගැනීමෙන් පවා රජයේ මධ්‍ය කාලීන මූල්‍ය රාමුවේ අරමුණු සාක්ෂාත් කරගැනීමට නොහැකි වේ. රාජ්‍ය ආදායම් හිඟයට අදාළ සංඛ්‍යාවන් යොදා ගන්නා කළද, 2025 වන විට රජය විසින් අපේක්ෂිත පරිදි රාජ්‍ය ණය ද.දේ.නී. යෙන් සියයට 75.5 ක් බවට පත් නොවේ. ඒ වෙනුවට, මෙම ගණනය කිරීම් මගින් පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ ද.දේ.නී. ට සාපේක්ෂ ණය ප්‍රමාණය 2025 දී ද.දේ.නී. යෙන් සියයට 80.71 දක්වා ඉහළ යනු ඇති බවයි (3.4.2 වගුවෙහි දක්වා ඇත). නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය සඳහා රජයේ උපකල්පන යොදා ගනිමින්, පවතින වර්ෂයේ සාමාන්‍ය රාජ්‍ය ආදායම් ශේෂය ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් ගෙන එය ගත වූ වසරේ රජයේ ණය වෙත එකතු කර ගනිමින්, මෙම ගණනය කිරීම සිදු කරන ලදී.

3.4.2 වගුව: රජයේ සංඛ්‍යා පාදක කරගෙන ද.දේ.නි. ට සාපේක්ෂ රජයේ ණය ඇස්තමේන්තුව

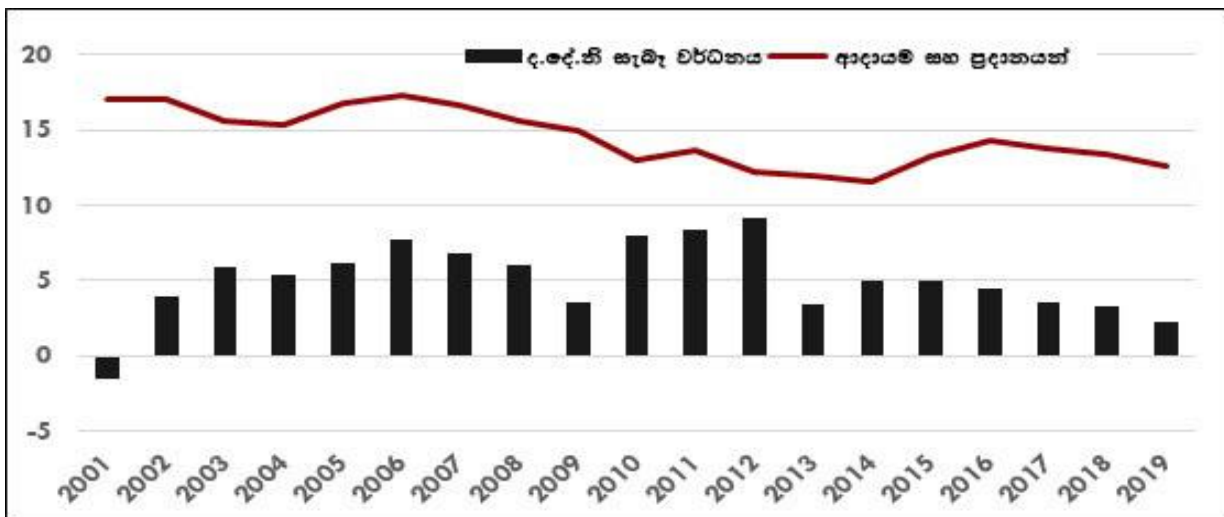
වර්ෂය	රාජ්‍ය ආදායම් ශේෂය (ද.දේ.නි. යෙන් %)	ද.දේ.නි.	රාජ්‍ය ආදායම් ශේෂය (රුපියල් බිලියන)	ණය (රුපියල් බිලියන)	ණය (ද.දේ.නි. හි % ලෙස)
2019	-6.8	15,016.14	- 1,021	13,034	86.80
2020	-10.7 ⁶	15,992.19	- 1,711	14,745	92.20
2021	-8.8	17,591.41	- 1,548	16,293	92.62
2022	-6.4	19,350.55	- 1,238	17,532	90.60
2023	-5.4	21,285.61	- 1,149	18,681	87.76
2024	-4.6	23,414.17	- 1,077	19,758	84.39
2025	-4	25,755.58	- 1,030	20,788	80.71

මූලාශ්‍රය: මුදල් අමාත්‍යාංශය, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාව 2020 සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තාව 2019

එපමණක්ද නොව, මධ්‍ය කාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුවේ දක්වා ඇති සංඛ්‍යාවන් සුපරීක්ෂාකාරීත්වයෙන් තොර වූ ඇතැම් උපකල්පන මත පදනම් වී ඇත. මෙකී උපකල්පන අතර පහත ඒවා ඇතුළත් වේ:

- 1) 2020 දී සත්‍ය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සියයට +1.5 කින් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
- 2) ද.දේ.නි. ට සාපේක්ෂව ආදායම 9.5% සිට 14.2% දක්වා වර්ධනය වනු ඇතැයි රජය අපේක්ෂා කළද, ඉදිරි වසර 5 සඳහා බදු ව්‍යුහය බොහෝ දුරට ස්ථාවරව පවතින බව රජය ප්‍රකාශ කර තිබේ. හුදෙක්ම වැඩිදියුණු කරන ලද බදු පරිපාලනය සහ නාමික ද.දේ.නි. වර්ධනය නිසා ද.දේ.නි. ට සාපේක්ෂව ආදායම 14.2% දක්වා ඉහළ නොයනු ඇත. මෙය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා සැලකිය යුතු ආදායම් උත්පාදනය කිරීමේ පියවර අවශ්‍ය වේ සත්‍ය වශයෙන්ම, ද.දේ.නි. හි වැඩි වීමක් පැවතියද ඊට සාපේක්ෂව ආදායම අඩු වී ඇති බව ගත වූ වසරවල සංඛ්‍යාවන්ගෙන් පෙනී යයි (5 ප්‍රදර්ශිතය බලන්න).
- 3) විදේශ ණය සංරචකයේ වර්ධනය ඉදිරිපත් කිරීමේදී මුදල් ඒකකයේ වටිනාකම පහත බැසීමේ කිසිදු බලපෑමක් මෙම ආකෘතිය සැලකිල්ලට ගෙන නැත.

5 ප්‍රදර්ශිතය: වසර කිහිපයක් පුරාවට සැබෑ ද.දේ.නි. හා ආදායම් වර්ධනයන්හි සංසන්දනය

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

⁶ රජය විසින් මෙම සංඛ්‍යාව අයවැය කතාවේදී සඳහන් කර ඇති අතර මෙය රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණ වාර්තාවෙහි සියයට 8.8 ක් ලෙස දැක්වේ. කෙසේ වෙතත්, පසුව අයවැයෙහි ඇතුළත් සංඛ්‍යාවන් වෙත ගෙන ආ හිම මුදල් 2019 රාජ්‍ය ණය අතර ඇතුළත් නොවන නිසා, 2019 වසරේ හිමයේ වැඩි වීම 2020 වසරේ හිමයක් ලෙස එකතු කර ඇත. මේ නිසා, මෙම සංඛ්‍යාව -10.7] ක් තරම් ඉහළ වේ.

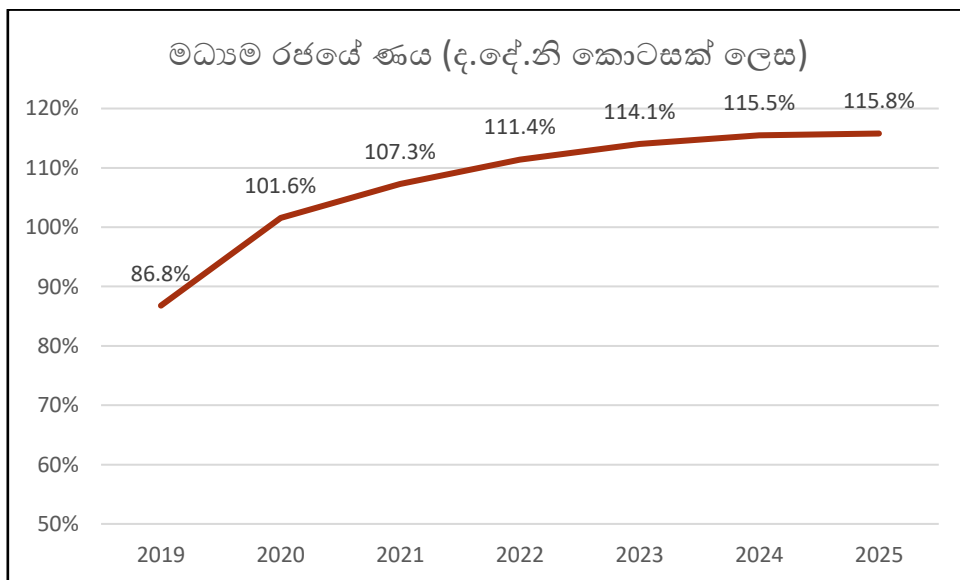
වඩා යථාවාදී උපකල්පනයන් මාලාවක් සැලකිල්ලට ගැනීමේදී රටෙහි ද.දේ.නි. ට සාපේක්ෂ ණය ප්‍රමාණය 2025 දී සියයට 115.8 දක්වා ඉහළ නගිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැක - මෙය, 2025 වන විට ද.දේ.නි. යෙන් 75.5% ක් වනු ඇති බවට වන රජයේ පුරෝකථනයන්ට වඩා බෙහෙවින් ඉහළ අගයකි. (අප විසින් ද.දේ.නි. වර්ධනය (2021 සිට ඉදිරියට) පොළී අනුපාතය, උද්ධමනය හා දේශීය මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදන අනුපාතය රජයේ උපකල්පනයන්ට ගැලපෙන පරිදි යොදා ගන්නා බැවින් ඉහත යොදාගත් වඩා යථාවාදී උපකල්පනයන්ද සැබෑ අගයට වඩා අඩු අගයන් ගනී.) අනෙකුත් රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශකවලට සිදු කර ඇති වෙනස්කම් 3.4.3 වගුවෙහි දක්වා ඇත. මෙම ආකෘතිය පුරෝකථනය කිරීම සඳහා යොදාගෙන ඇති උපකල්පනයන් 3.4.4 වගුවෙහි දක්වා ඇත.

3.4.3 වගුව: වඩා යථාවාදී උපකල්පන මත පදනම්ව පුරෝකතනය කරන ලද රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශක

	සැබෑ අගය		ඇස්තමේන්තු අගය				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
ආදායම හා ප්‍රතිපාදන	12.6%	8.8%	9.2%	9.6%	10.0%	10.5%	10.9%
පොලී රහිත මුළු වියදම	13.4%	15.9%	16.5%	15.7%	15.0%	14.3%	13.7%
පොලී ගෙවීම්	6.0%	6.3%	5.8%	5.9%	6.1%	6.3%	6.5%
සමස්ථ අයවැය ශේෂය	-6.8%	-13.4%	-13.1%	-12.1%	-11.1%	-10.1%	-9.2%
මූලික ශේෂය	-0.8%	-7.1%	-7.3%	-6.1%	-5.0%	-3.8%	-2.7%
ණය/ද.දේ.නි	86.8%	101.5%	107.2%	111.3%	113.9%	115.3%	115.6%
පොලිය/ආදායම	47.5%	71.0%	63.5%	62.0%	60.9%	60.2%	59.7%

මූලාශ්‍රය: මුදල් අමාත්‍යාංශය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති සංඛ්‍යා මත පදනම්ව කර්තෘ විසින් සිදු කරන ලද ගණනය කිරීම්.

6 ප්‍රදර්ශිතය: යථාවාදී උපකල්පන පාදක වූ ද.දේ.නි. ට සාපේක්ෂව ඇස්තමේන්තුගත ණය

මූලාශ්‍රය: මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් ඉදිරිපත් කර ඇති සංඛ්‍යා මත පදනම්ව කර්තෘ විසින් සිදු කරන ලද ගණනය කිරීම්.

යොදාගෙන ඇති උපකල්පනයන් පහත පරිදි වේ

1. ස්ථාවර මිල මත ගනයන කරන ලද ද.දේ.නි. ය 2020 දී -4.4% කින් ද 2021 සිට 5% කින් ද වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.
2. 3.3 කොටසෙහි නිර්දේශ කර ඇති සංශෝධිත සංඛ්‍යාවන්ට අනුකූල වන පරිදි ආදායම 2020 හා 2021 වර්ෂ සඳහා අඩු මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය. ඉන් අනතුරුව, පරිපාලනමය විධිවිධාන කාර්යක්ෂම ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීම සැලකිල්ලට ගනිමින් ආදායම වෙළඳපොළ මිල මත ගණනය කරන ලද/නාමික ද.දේ.නි. යේ වර්ධන අනුපාතයට 5% ක් එකතුව වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂිතය.
3. පොලී අනුපාතවලින් බැහැර වූ වියදම් 2020 හා 2021 වර්ෂ සඳහා අපේක්ෂිත ශ්‍රී ලංකා රුපියල් අගයන්ගෙන්ම පවතිනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ. 2021 සිට ඉදිරියට වියදම් රජයේ මධ්‍ය කාලීන මූල්‍ය රාමුවට සමානව උද්ධමන අනුපාතයෙන් වර්ධනය වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
4. විදේශ විනිමය අනුපාතය පහත වැටීම නිසා විදේශ ණය ප්‍රමාණය සෑම වසරකදීම 4.4% කින් වැඩි වනු ඇතැයි සැලකේ. මෙය, ගත වූ වසර 10 ක කාලය තුළ විනිමය අනුපාතය පහත වැටීම මගින් විදේශ ණය වෙත ඵල ල වි ඇති බලපෑම මත පදනම්ව සිදු කරන ලද්දකි.
5. දේශීය පොලී අනුපාතයන් තනි ඉලක්කම් මට්ටමක පවතිනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. දේශීය පොලී අනුපාතයන් 2021 දී 5% දක්වා පහත බසිනු ඇති අතර ඉන් පසුව 2025 දී 7.5% දක්වා ක්‍රමක්‍රමයෙන් වැඩි වනු ඇත. දේශීය ණය ගැනීමේ අවශ්‍යතා වැඩි වන විට පොලී අනුපාතය ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ.
6. 2019 සත්‍ය සංඛ්‍යාවන් මත පදනම්ව බැලූ විට කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන ණය අතර අනුපාතය 30:70 වනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරේ.
7. දේශීය මූල්‍යන අනුපාතය අයවැය කතාවේ දක්වා ඇති මූල්‍යන සංඛ්‍යාවන්ට අනුකූලව සෑම වසරකදීම 95% ක් ලෙස පවතිනු ඇත.
8. 2021 දී රජය විසින් අපේක්ෂිත අයවැය ප්‍රාග්ධන වියදම් ඉලක්ක සපුරා ගනු ඇත. 2021 සඳහා ප්‍රාග්ධන වියදම රු බිලියන 1,070 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර, එය 2019 සත්‍ය සංඛ්‍යාවට වඩා 72% න් වැඩි වේ (හිඟ මුදල් සැලකිල්ලට නොගෙන). 2021 ප්‍රාග්ධන වියදම ද.දේ. නි න් 5% දක්වා අඩු කිරීමට රජය කටයුතු කළහොත්, ඓතිහාසික සාමාන්‍යයට අනුකූලව, 2025 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට ණය සියයට 109 දක්වා වෙනස් වේ.

3.4.4 වගුව: ඉදිරිගාමී රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශක ඇස්තමේන්තුගත කිරීමට යොදාගෙන ඇති උපකල්පනයන්

උපකල්පනයන්	2019 (තථ්‍ය)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
දේශීය ඒක වාර්ෂික සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතය		6.5%	5.0%	6.0%	6.5%	7.0%	7.5%
මුර්ත ද.දේ. නි.වර්ධනය		-4.4%	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%
උද්ධමනය		5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%	5.0%
නාමික ද.දේ.නි. වර්ධනය		0.60%	10%	10%	10%	10%	10%
දිගු කාලීන හා කෙටි කාලීන දේශීය ණය අනුපාතය	70%	70%	70%	70%	70%	70%	70%
දේශීය හා විදේශීය ප්‍රතිමූල්‍ය අනුපාතය	70%	95%	95%	95%	95%	95%	95%
ක්ෂයවීම් මගින් විදේශ ණය වෙත ඵල ල වන බලපෑම		4.4%	4.4%	4.4%	4.4%	4.4%	4.4%
සමස්ථ ණය කළඹ මත පොලී අනුපාතය							
විදේශීය	3.7%	3.7%	3.7%	3.7%	3.7%	3.7%	3.7%
දේශීය	10.7%	9.4%	8.1%	7.5%	7.2%	7.1%	7.2%